

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ

Katedra historie

HORŠOVSKÝ TÝN ZA TŘICETILETÉ VÁLKY

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

VLASTA MALÁ

HISTORIE SE ZAMĚŘENÍM NA VZDĚLÁVÁNÍ

Vedoucí práce: doc. PhDr. Jan Kilián, Ph.D.

PLZEŇ 2021

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem seminární práci vypracovala samostatně a na základě pramenů uvedených v seznamu použité literatury.

V Plzni 1. 6. 2021

.....
vlastnoruční podpis

Poděkování

Děkuji panu doc. PhDr. Janu Kiliánovi Ph.D. za jeho užitečné rady a připomínky. Také bych chtěla poděkovat Mgr. Radce Kinkorové ze Státního okresního archivu Domažlice se sídlem v Horšovském Týně za její ochotu při poskytování materiálů k vypracování této práce.

Abstrakt

Bakalářská práce na téma Horšovský Týn za třicetileté války se bude zabývat historií města v době války. Největší změnu přinesl hned počátek války, kdy po bitvě na Bílé hoře byl majetek tehdejšího vlastníka Viléma Popela z Lobkovic zkonfiskován. V této době se na scéně objevuje štyrský hrabě Maxmilián z Trauttmansdorffu, který levný konfiskát kupuje. Důležitou úlohu sehrál v době vyjednávání míru, nejdříve v roce 1635 a následně mezi léty 1645-1648, kdy se stal hlavním císařským diplomatem Habsburků. Dalším důležitým článkem je Maxmiliánův syn Adam Matyáš z Trauttmansdorffu. Ten po otcově smrti zdědil panství, ba jej i rozšířil. Také se stává nejvyšším maršálkem českého království. Ve své práci také představím město jako takové a každodenní život jeho obyvatel.

Abstract

This bachelor thesis examines Horšovský Týn during the Thirty Years' War. Researched term is linked to a new owner Maxmilian of Trauttmansdorff who won this manor in 1623. The biggest change was brought about by the beginning of the war, when after the Battle of White Mountain the property of the then owner Vilém Popel from Lobkovic was confiscated. Property of Vilém Popel z Lobkovic was sequestrate. At this time, the Styrian Count Maximilian of Trauttmansdorff appears on the scene and plays an important role during the peace negotiations, first in 1635 and then between 1645 and 1648 when he becomes the main imperial diplomat of the Habsburgs. Another important article is Maximilian's son Adam Mathias of Trauttmansdorff. After his father's death, he inherited the manor and even expanded it. He also became the highest marshal of the Czech kingdom. In my work I also introduce the town Horšovský Týn itself and the daily life of its inhabitants.

Klíčová slova

Horšovský Týn, třicetiletá válka, vestfálský mír, Maxmilián z Trauttmansdorffu, obyvatelstvo, reformace, nadace, špitály

Key words

Horsovsky Tyn, Thirty Years' War, Peace of Westphalia, Maxmilian of Trauttmansdorff, inhabitants, reformation, foundations, hospital

Obsah

Úvod	1
1 Horšovský Týn před vypuknutím války.....	4
1.1 Vznik města	4
1.1.1 Název města	4
1.2 Město za majitelů arcibiskupských	5
1.3 Horšovský Týn a husitské války	5
1.4 Město za prvních Lobkoviců	5
1.5 Počátek rekatolizace v 16. století a zapojení českých katolických měst	7
2 Týnští a válka	9
2.1 Stavovské povstání	9
2.1.1. Vilém starší Popel z Lobkovic	11
2.2 20. léta.....	12
2.2.1 Koupě Horšovského Týna v roce 1622	14
2.3 30. léta.....	17
2.4 40. léta.....	18
2.4.1 Maxmilián z Trauttmansdorffu.....	21
2.4.1.1 Mírová jednání ukončena vestfálským mírem	23
3 Obyvatelstvo	29
4 Hospodářství v 16. a 17. století	30
4.1 16. století.....	30
4.2 17. století.....	32
5 Městská správa v 16. a 17. století	34
5.1 Správní poměry v 16. století.....	34
5.2 Správní poměry v 17. století.....	35
6 Náboženské poměry v 16. a 17. století	38
6.1 Nábožensko-národnostní poměry 16. století.....	38
6.2 Náboženské a národnostní poměry v na přelomu 16. a dále v 17. století.....	38
7 Dobročinná činnost	41
7.1 Nadace.....	41
7.2 Špitály	43
7.2.1 Kostel svatého Fabiána a Šebestiána se špitálem	43
7.2.2 Kapucínský klášter	43
Závěr	45

Summary	48
Seznam použité literatury a pramenů.....	49
Seznam ilustrací a příloh	I
Přílohy	XII

Úvod

Tématem mé bakalářské práce je historicky významná událost, která poznamenala nejen České země. Třicetiletá válka. Důvodem pro vybrání tohoto tématu je záliba v regionálních dějinách. O tématu horšovskotýnského panství v průběhu třicetileté války jsem slyšela již na základní škole při hodinách dějepisu i občanské výchovy, velice mě zaujalo a začala jsem se o něj více zajímat. Proto byl výběr tématu vcelku zřejmý.

Tematikou raného novověku Horšovskotýnska se zabývala již řada autorů. Za stěžejní považuji dílo amatérského historika Jana Fridricha, který o městě v západních Čechách napsal více publikací, příkladem může být *Město Horšovský Týn od poloviny 16. století do bitvy bělohorské (1976)*; *Horšovský Týn za války třicetileté (1984)*, anebo *K prodeji panství Horšovský Týn roku 1622 (1981)*. Významná je i tvorba Zdeňka Procházky a Antonína Kondryse: *Horšovskotýnsko (1998)*. Novější díla pocházejí z pera bývalého předsedy kulturní komise Václava Kuneše: *Paměť domů (2005)*; *Kostel svaté Anny na vršíčku (2016)*; *Kapitoly z dějin horšovského Týna (2020)*.

Významnou část tvoří primární zdroje, které jsou uloženy ve Státním okresním archivu Domažlice se sídlem v Horšovském Týně. Zde můžeme najít prameny z období Karla IV., ale i dob pozdějších. Ty sloužily k vypracování této práce. Jedná se například o listinu z 1. května 1622, díky níž Maxmilián z Trauttmansdorffu uděluje městu nový městský řád, anebo *Cech ševců Horšovský Týn 1622–1860 (1873)*.

V této práci převažují sekundární zdroje, které jsou dostupné z knihoven (Městská knihovna Horšovský Týn, Studijní a vědecká knihovna Plzeňského kraje, Národní digitální knihovna). Práce je koncipována do sedmi kapitol, z nichž každá je rozdělena do více podkapitol. Některé z podkapitol jsou členěny na další části.

První kapitola uvádí čtenáře do problematiky. Je zde popsán historický vývoj od prvních pražských biskupů, přes prvního arcibiskupa, husitské války a první Lobkovické majitele, kdy po požáru města došlo k jeho přestavbě. Dále je zde zmíněno geografické umístění města a vývoj názvu Horšovský Týn do poloviny 16. století.

Druhá kapitola popisuje historicko-politické dění v Čechách, ale především na horšovskotýnském panství. Místní události jsou zasazeny do obecného kontextu českých dějin. Kapitola je rozdělena do čtyř podkapitol. První z nich se zabývá

stavovským povstáním, kde je i část věnována Vilému staršímu Popelovi z Lobkovic. Druhá podkapitola popisuje léta dvacátá. Je v ní líčena koupě Horšovského Týna Maxmiliánem z Trauttmansdorffu. Pokračuji s třetí podkapitolou o 30. letech, která jsou ve znamení klidu, vymaňování se z hospodářského úpadku a nového obyvatelstva ve městě. Poslední podkapitola se zaměřuje na 40. léta, kdy švédská vojska opět vpadla do Čech. Patří do ní také část věnovaná Maxmiliánu Trauttmansdorffovi a mírovým jednáním, která byla následně ukončena vestfálským mírem 24. října 1648.

Ve třetí, velmi stručné kapitole je nastíněno, že informace jsou k dispozici v příloze. Jedná se o informace z vývoje jmen v Horšovském Týně a Domažlicích. Pro zajímavost je uveden i seznam patnácti nejoblíbenějších mužských i ženských jmen v obou městech mezi léty 1643-1830. Právě od roku 1643, kdy byla započata matrika v Horšovském Týně.

Čtvrtá kapitola popisuje hospodářský vývoj v 16. a 17. století. V podkapitole o 16. století zmiňuji hlavní prameny, jako byla Kniha pamětihodností města a Pamětihodnosti arciděkanství. V podkapitole o 17. století je vybrán cech ševců, který ve městě působil mezi léty 1622-1860(1873).

Pátá kapitola se zabývá popisem městské rady a jejím fungováním v 16. a 17. století. Zaměřuji se především na obnovování rady města v letech 1623, 1625 a 1629. Seznam členů městské rady po obnovení naleznete v příloze.

Šestá kapitola objasňuje náboženské poměry v 16. a 17. století. Podkapitola o 16. století popisuje případy, kdy se začíná více rozmáhat protestantismus. Příkladem je případ čtyř řemeslníků, kteří docházeli na bohoslužby do domažlického husitského kostela. Podkapitola přelomu 16. a 17. století líčí problémy poddaných s majitelem panství Vilémem z Lobkovic, který měl rozpor s arcibiskupem. Spor spočíval v dosazování duchovního na horšovskotýnské panství, jelikož Vilém chtěl mít na svém panství luteránského kněze, kdežto arcibiskup katolického. Rozkol skončil u České dvorské kanceláře, a dokonce i u císaře Rudolfa II.

Sedmá, poslední kapitola, se zabývá dobročinnou činností. První podkapitola popisuje nadace. Nejdříve jsou popsány obecné informace přejaté ze Slovníku veřejného práva z roku 1932, další informace pak objasňují průběh vytváření nové nadace. Birutova nadace nakonec přešla pod správu města Stříbra. Druhá podkapitola popisuje špitály a instituce, které se zabíraly touto bohuľibou činností. První část je věnována špitálu, který fungoval

u kostela svatého Fabiána a Šebestiána. Druhá část vykládá informace o kapucínském klášteře, který byl zřízen z podnětu Maxmiliána z Trauttmansdorffu.

1 Horšovský Týn před vypuknutím války

Městem Horšovský Týn protéká řeka Radbuza, která protíná samotné město a rozděluje jej na dvě části. Za městem se nachází Šibeniční vrch, který je vysoký 484 m. n. m. Obcí vede silnice I/26, která definuje dráhu historické řezenské stezky mezi Prahou a Řeznem.¹

1.1 Vznik města

Historický počátek města je spjat s pražským biskupstvím. S přesností ale nemůžeme říci, kdy pražská diecéze získala tuto pohraniční oblast. Dle poznatků, které máme maximálně z poloviny 12. století, vzniklo v blízkém Horšově správní centrum biskupství. Sídlil zde správce biskupských statků. Měl na starost soudnictví i finanční záležitosti a také byl arcijáhenem dané oblasti. Dle starších historiků byl nejdříve osídlen pravý břeh řeky, podle kterých zde existovala ves nazvaná Týn. Levý břeh, kde byl vystaven i biskupský hrad, byl osídlen až v polovině 13. století. Díky archeologickému výzkumu z přelomu 80. a 90. let 20. století (vedoucí- Lenka Krušinová a Tomáš Durdík) víme, že lokalita hradu byla obydlena dříve, než se původně předpokládalo. Dokládá to nejen neolitická industrie, ale i objevy z rané fáze středověku- 11. století.²

Dle starších historiků (například V. Mencla, A. Macáka, anebo J. Fridricha) bylo město založeno v době stavby hradu, anebo krátce po jeho dokončení. Dílo je připisáno episkopátu Tobiáše z Bechyně (majitel panství 1278-1296).³

1.1.1 Název města

Prvotní název „Týn“ dostala oblast pravděpodobně dle biskupského dvorce, který se rozkládal nad řekou a byl ohrazen palisádovou fortifikací. Adjektivum „Horšovský“ pochází od názvu vsi Horšov, který v minulosti patřil do správy biskupství pražského. V toku času se název obměňoval. K roku 1331 je zachována podoba Thin Horssouiensi. Další změna je zaznamenána v roce 1457-Thyn Horssoviensi. Rok 1541 přináší další

¹ KUNEŠ, Václav. *KAPITOLY Z DĚJIN HORŠOVSKÉHO TÝNA*. Domažlice: Nakladatelství Českého lesa, 2020. ISBN 978-80-7660-005-8. str. 7.

² Tamtéž, str. 16 – 19.

³ Tamtéž, str. 27.

gramatickou podobu- Teyn, Thayn, Teyn Horssůw. Mapa z 16. století dokonce uvádí název Teyn Dobrohostův.^{4 5}

1.2 Město za majitelů arcibiskupských

Z důvodu nedochování se zakládací listiny města, první písemný doklad o městu pochází až z doby Arnošta z Pardubic, prvního pražského arcibiskupa. Ten potvrzuje měšťanům Domažlic, že můžou zřídit špitál. Stalo se tak ke dni 10. března 1344. K signování této listiny nastalo v českém překladu „v Týně Horšovském, našem městečku“. Na doporučení Arnošta z Pardubic se do města uchýlil i Jan Milíč z Kroměříže. Pobýval zde mezi léty 1363-1364, kázal v kostele svatého Petra a Pavla.⁶

1.3 Horšovský Týn a husitské války

Rozkvět, jež město zažilo v době raného a vrcholného středověku, byl přerušeno husitskými válkami. Katolické centrum tvořil ochranný spolek feudálů, měst, klášterů a plzeňský landfrýd. Členem spolku byl i Horšovský Týn.⁷

Domažlické křídlo husitů si nejdříve podmanilo Starý Herštejn, následně klášter augustiniánů v Pivoni, dokonce pokořilo i hrad Rýzmbek. Součástí dobývání bylo i drancování a upalování jejich náboženských nepřátel. Pak chtělo dobýt i Horšovský Týn, ale neosmělilo se zaútočit na mohutně fortifikovaný hrad, kde působila početná posádka vedená Zdeňkem z Dršťky. Město bylo uchráněno a jeho majitel byl nakonec i odměněn za loajálnost.⁸

1.4 Město za prvních Lobkoviců

Na území Čech existovaly dvě hlavní větve – starší Hasištejnové a mladší Popelové z Lobkovic. K tomuto rozdělení došlo přibližně v 15. století.⁹

⁴ Tamtéž, str. 7.

⁵ Název města odkazuje na tehdejšího majitele panství Dobrohosta z Ronšperka, který vlastnil panství mezi léty 1445-1506.

⁶ KUNEŠ, Václav. *KAPITOLY Z DĚJIN HORŠOVSKÉHO TÝNA*. Domažlice: Nakladatelství Českého lesa, 2020. ISBN 978-80-7660-005-8. str. 30-31.

⁷ Tamtéž, str. 34 – 35.

⁸ Tamtéž, str. 35 – 36.

⁹ Tamtéž, str. 43.

Prvním majitelem Horšovského Týna z rodu Lobkoviců byl významný politik i hospodář, Jan mladší Popel z Lobkovic. Stále podporoval krále Ferdinanda I., nejen co se výpůjček týče. Pevný postoj ke králi zachoval i během šmalkaldské války a prvního stavovského odboje. Za to se král Popelovi odvděčil výdělečnými statky, ale i vysokými posty.¹⁰Až do své smrti v roce 1570 zastával funkci nejvyššího komorníka či nejvyššího purkrabího. Díky tomu taky musel pobývat v Praze, kde si mezi lety 1543-1563 nechal vystavit Lobkovický, dnes Schwarzenberský, palác. Jeho stavitelem byl Augustin Galli.¹¹

Dne 13. dubna 1547 zasáhl město nejstrašlivější požár v jeho historii. Dle zpráv z Pamětní městské knihy požár započal ve sladovně a dále pokračoval na zámek, kostel svatého Petra a Pavla a podzámčí. Při požáru zemřelo devatenáct osob. Jan Popel z Lobkovic dokázal jako správný majitel využít situace. Nechal přestavět původní sídlo biskupů na nový renesanční zámek. Jelikož se Galli osvědčil při stavbě pražského paláce, Jan jej zaměstnal znovu.¹²

Výrazný politik a nejvyšší purkrabí zemřel 12. dubna 1570 ve věku 60 let. Zemřel na Pražském hradě, jeho tělesné pozůstatky nechali vystavit v chrámu svatého Víta, nabalzamovat a následně převést do Horšovského Týna.¹³

Po Janově smrti spravovala statky jeho manželka Alžběta z Reggendorfu, jelikož jeho synové nebyli schopni – starší Kryštof byl v Madridu a mladší Vilém byl nezletilý. Po svém návratu z ciziny byl Kryštof zaměstnán na dvoře Rudolfa II. Působil jako diplomat a nejvyšší hofmistr. Vyznáním byl katolík a jako vzpomínku na svou cestu do italského Loreta nechal zbudovat v zámeckém parku svého panství gloriety, první loretánskou kapli svého druhu v Čechách (1584). Kryštof vedl správu panství do doby, než byl jeho mladší bratr Vilém plnoletý. Také pokračoval ve zvelebování zámku. Nakonec zemřel na svém bílinském panství v roce 1609, kde je také pochován.¹⁴

Posledním Lobkovicem je Vilém starší Popel z Lobkovic, syn Jana Lobkovic a bratr Kryštofa Popela z Lobkovic. Nacházíme se v době prologu třicetileté války. Osud Viléma

¹⁰ Tamtéž, str. 43.

¹¹ *HORŠOVSKÝ TÝN-PODROBNĚ*. In: pametihodnosti.cz [online]. [cit. 2021-03-30]. Dostupné z: https://web.archive.org/web/20100428223002/http://www.pametihodnosti.cz/pamatka/82/podrobne/horsovsky_tyn_hrad.html.

¹² KUNEŠ, Václav. *KAPITOLY Z DĚJIN HORŠOVSKÉHO TÝNA*. Domažlice: Nakladatelství Českého lesa, 2020. ISBN 978-80-7660-005-8. str. 43.

¹³ Tamtéž, str. 45.

¹⁴ Tamtéž, str. 45 – 47.

staršího Popela z Lobkovic je spjat s třetí pražskou defenestrací, direktoriem, tudíž do předválečného období nepatří.

1.5 Počátek rekatolizace v 16. století a zapojení českých katolických měst

Rekatolizace, která se uplatňovala v pobělohorské době, má kořeny v poslední třetině 16. století. Tehdy byla v království jen dvě katolická města- České Budějovice a Plzeň. V ostatních městech se činně prosazovala katolická minorita (Praha, Ústí nad Labem, anebo Most). Ve 2. polovině 16. století už ani Plzeň neodolala vlivu luteránství. Spor mezi evangelíky a katolíky v Plzni narůstal na zřetelnosti již od 60. let 16. století. V úplné síle se tento boj táhl mezi léty 1568-1578. Hlavním původcem bojů proti evangelíkům byl Wolfgang Maria Pistorius z Horšovského Týna (1568-1580), plzeňský arciděkan a bývalý jezuita. Plzeň byla následně odměněna primárním hlasem mezi městy na zemském sněmu a byla zbavena jakýchkoli pokut za svou věrnost panovníkovi. Díky svému politickému postavení proti Praze se Plzeň dostala na post druhého politicky nejvýznamnějšího města.¹⁵

Po roce 1578 (porážka katolické menšiny v Plzni), kdy byly prosazeny protireformační prostředky, vzniká španělsko-habsburská strana (ta se s reformací nikdy nesmířila). V této chvíli přišli na scénu měšťané z Horšovského Týna. Horšovský Týn byl jedním ze středisek habsburské katolické strany. Také byl ale sídlem děkanského úřadu a školy, která byla důležitá pro veškerou inteligenci v Čechách. Pocházel odtud například Jindřich Scribonius, anebo již zmíněný Wolfgang Pistorius. Postavení Horšovského Týna vycházelo z faktu, že horšovskotýnské panství bylo až do roku 1426 ve vlastnictví pražských arcibiskupů¹⁶ a mezi lety 1539-1587 katolických Lobkoviců. V osudném roce 1587 panství zdědil Vilém z Lobkovic (původně katolík, následně konvertoval k luteránství a město nabylo zcela jiného rázu). Utrpěla i místní škola, která přišla o svou stávající roli.¹⁷

Důsledky rekatolizace v roce 1578 měly odlišný efekt než rekatolizace po roce 1620. V poslední čtvrtině 16. století se pár měšťanů z Horšovského Týna a Plzně přestěhovalo na Staré Město pražské, kde se časem stali členy městské rady a mohli tak uplatňovat

¹⁵ DOUŠA, Jaroslav, 1995. *REKATOLIZACE V ČESKÝCH ZEMÍCH. Sborník příspěvků z konference v Jičíně dne 10. září 1993*. Pardubice: Městský úřad, str. 145.

¹⁶ Příkladem může být Arnošt z Pardubic (1344-1364) nebo Zbyněk Zajíc z Hazmburka (1402-1411). (*Přehled majitelů panství*. In: *Horšovský Týn OFICIÁLNÍ WEBOVÁ PREZENTACE STÁTNÍHO HRADU A ZÁMKU* [online]. [cit. 2020-10-31]. Dostupné z: <https://www.zamek-horsovskytyn.cz/cs/o-zamku/prehled-majitelu-panstvi>.)

¹⁷ DOUŠA, Jaroslav, 1995. *REKATOLIZACE V ČESKÝCH ZEMÍCH. Sborník příspěvků z konference v Jičíně dne 10. září 1993*. Pardubice: Městský úřad, str. 145 – 146.

záměry španělské strany. Prvním takovým konšelem na Starém Městě pražském byl Šebestián Agrikola z Horšovského Týna. Jmenován byl 4. července 1571.¹⁸

Dle zdrojů zatím nejsou známy další významné osobnosti z Horšovského Týna či Plzně, které by se podílely na veřejném dění hlavního města. Faktem však zůstává příběh Jindřicha Scribonia, který roku 1561 odmítl nabídku stát se pražským arcibiskupem. Další důležitou postavou byl Jiří Plachý, který od roku 1647 řídil provoz pražské klementinské tiskárny a v roce 1648 pomáhal studentům ubránit Staré Město pražské proti švédské armádě.¹⁹

Kvůli českému stavovskému povstání a okupaci Petrem Arnoštem II. z Mansfeldu se Plzeň nezměrně zadlužila, a dokonce byla notná část města zničena. Měšťané tehdy uplatnili strategii, kterou využili již v době husitských válek, tedy věrnost katolické církvi a hlavně císaři.²⁰ Na pomezí listopadu a prosince 1631 zažívali měšťané, ale i duchovní hodnostáři krušné časy. Saská armáda požadovala kapitulaci Plzně, anebo skončí jako Magdeburk (ten byl vypálen 30. května 1630).²¹

Díky dědictví v podobě katolické víry se město vypořádalo s urputnými luterány během krize, která nastala v 70. letech 16. století. V té době si Plzeň zachovala i pár funkcionářů z Horšovského Týna.²²

Stav, který nastal v Plzni době předbělohorské, je reflektován v díle nejdříve městského písaře a následně primátora M. Šimona Plachého z Třebnice, horšovskotýnského rodáka a prvního kronikáře města Plzně. Šimon Plachý je autorem díla Paměti plzeňské. Tento název je ale novodobý a pochází z dílny Josefa Strnada. V Pamětech plzeňských jsou popsány události do roku 1604. Plachý, coby věřící katolík, byl ostře zaměřen proti utrakvistům. Ve svém díle ale haní i plzeňské mnichy a kněží. Nakonec byl ale celkem nestranný a tolerantní.²³

¹⁸ Tamtéž, str. 146.

¹⁹ Tamtéž, str. 148 – 149.

²⁰ Tamtéž, str. 150.

²¹ Tamtéž, str. 151.

²² Tamtéž, str. 152.

²³ Tamtéž, str. 152.

2 Týnští a válka

2.1 Stavovské povstání

Stavovskému povstání předcházely určité události, které vyústily v mezinárodní konflikt, označovaný jako náboženský a někdy i mocenský-třicetiletá válka. V této době proti sobě stanuly dva zneprátelené spolky – Katolická liga a Protestantská unie. Oba spolky vznikly na počátku 17. století. Další událostí, která vedla k vypuknutí války, bylo vydání Rudolfova Majestátu. Ten byl podepsán 9. července 1609. Jak bylo zvykem, podepsat jej měl i nejvyšší kancléř Českého království Zdeněk Vojtěch Popel z Lobkovic a sekretář české kanceláře Jan Mencl. Nicméně oba byli katolického vyznání, tudíž ho ani jeden nepodepsal. Nakonec byl dokument signifikován o dva dny později jejich zástupci, Adamem ze Šternberka za Lobkovic a Pavlem Michnou z Vacínova za Mencla. Následujícího dne, 12. července 1609, byl Majestát vydán českým stavům. Tento dokument měl zaručovat náboženskou svobodu pro České království.²⁴

Důležitý podíl na stavovském povstání mělo direktorium a jeho členové. Direktorium jako takové vzniklo na počátku 17. století. Dne 22. května 1618 byla v paláci Smiřických na dnešním Malostranském náměstí pořádána tajná schůze, které se účastnili např. Václav Budovec z Budova, Linhart Colona z Felsu, anebo Vilém starší Popel z Lobkovic.²⁵ Během dalšího dne proběhla třetí pražská defenestrace. Prvním, kdo popsál tyto události, byl Pavel Skála ze Zhoře ve svém díle *Historie česká jako „počátek a dvéře všech našich následujících bíd“*.²⁶ V paláci byli zastíženi pouze Vilém Slavata, Jaroslav Bořita z Martinic a písař Fabricius. Stavovský sněm poté ustanovil třicetičlenné direktorium. Vysoké funkce se dostalo Václavu Vilémovi z Roupova. Velitelem vojska byl opět jmenován Thurn. Jedním z prvotních dokumentů, který byl direktoriem schválen, byla tzv. *Apologie druhá stavův království českého*. Ke schválení byla předložena hned 25. května 1618, proto je možné, že dokument byl koncipován předem.²⁷

²⁴ KROFTA, Kamil. *Majestát Rudolfa II*. Praha: Historický klub, 1909. str. 20.

²⁵ ČECHURA, Jaroslav. *České země v letech 1584-1620 první Habsburkové na českém trůně II*. Praha: Libri, 2009. ISBN 978-80-7277-388-6. str. 123.

²⁶ SKÁLA ZE ZHOŘE, Pavel. *Historie česká od r. 1602 do r. 1623*. Praha: I.L. Kober, 1866. *Historie česká*, sv. 2.

²⁷ ČECHURA, Jaroslav. *České země v letech 1584-1620 první Habsburkové na českém trůně II*. Praha: Libri, 2009. ISBN 978-80-7277-388-6. str. 126.

Členy direktoria můžeme rozdělit do tří částí – zástupci tří stavů. O tom, koho zvolit a přijmout jako člena povstalecké vlády, rozhodoval i prospěch pro konkrétní skupiny. Každé křídlo chtělo prosadit své zástupce (luteráni, Jednota bratrská...).²⁸

Ke stavovskému povstání neodmyslitelně patří spor o budoucího panovníka, který bude vládnout v Čechách. Po smrti Rudolfa II. nastoupil na český trůn jeho bratr Matyáš, který zemřel v březnu 1619.²⁹ V této době se čeští stavové rozhodovali mezi třemi vhodnými kandidáty – Fridrichem V. Falckým, Karlem Emanuelem Savojským a Janem Jiřím Saským. Stavové odmítali jako nového krále Ferdinanda II. především z náboženských důvodů. Jáchym Ondřej Šlik začal navrhopvat saského kandidáta v červnu 1619. V průběhu audience 24. června 1619 Šlik hovořil přímo o Janu Jiřím Saském a jeho kandidatuře na českého krále. Audience se konala v době, kdy panovníkem byl stále katolík Ferdinand II. Habsburský.³⁰ Za falckého kandidáta bojoval již známý Václav Vilém z Roupova. Hovořil o něm, coby o mladém, rozumném pánovi, který stál navíc v čele Protestantské unie. V jeho prospěch hrálo také to, že jeho manželka byla dcerou anglického krále.³¹

Další tematikou stavovského povstání je bělohorská bitva. V osudný den 8. listopadu 1620 se střetli vojevůdci stavovského vojska – Jiří Fridrich hrabě von Hohenlohe, Petr Arnošt hrabě z Mansfeldu, Kristián mladší kníže z Anhaltu. Naproti nim se seskupila vojska pod vedením velitelů Katolické ligy – Karel Bonaventura de Longueval hrabě Buquoy, Jan Tserclaes hrabě Tilly atd.³² Co se týče měšťanů Horšovského Týna a jejich osudů v době bitvy na Bílé hoře, po Vilémově jednání s nimi necítily vůči němu žádné povinnosti. Na konci září roku 1620 se v jihozápadních Čechách ukázala vojska císařské armády, dokonce vyplenila několik měst. Když se 8. října vzdaly Domažlice, poslali Horšovskotýnský poselstvo ke generálu Marradasovi. Vzkázali mu, že jsou věrni katolické víře a císaři Ferdinandovi II. Nakonec celé město obsadili Marradasovi mušketýři, kteří nemuseli čelit žádnému odporu.³³ A následky Bílé hory? Krátká bitva, která měla nedozírné

²⁸ ADAMOVI, Karolina; LOJEK, Antonín; SCHELLE, Karel. *Velké dějiny země Koruny české Tematická řada. Stát*. Litomyšl: Paseka, 2015. ISBN 978-80-7432-652-3. str. 158 – 159.

²⁹ *Habsburský, Matyáš *1557 †1619*. In: HISTORICKÁ ŠLECHTA [online]. [cit. 2021-02-15]. Dostupné z: <https://www.historickaslechta.cz/osobnosti/habsbursky-matyas-1557-%E2%80%A01619/>

³⁰ ČECHURA, Jaroslav. *Zimní král, aneb, České dobrodružství Fridricha Falckého*. Praha: Rybka Publishers, 2004. ISBN 80-86182-79-7. str. 36.

³¹ Tamtéž, str. 37

³² UHLÍŘ, Dušan. *Černý den na Bílé hoře 8. listopad 1620*. Brno: AVE, 1998. ISBN 80-902242-6-1. str. 116 – 117.

³³ THOMAYER, Luděk. *HORŠOVSKÝ TÝN A BÍLÁ HORA. ZPRAVODAJ města Horšovský Týn*. Horšovský Týn: MKZ Horšovský Týn, 2020, str. 13.

následky, které lidé pocítovali ještě dlouho po bitvě. Jedním z těchto důsledků byla událost, jež neměla v české historii obdoby. Staroměstská exekuce.

Po bitvě si účastníci mysleli, že rozsudky, které by mohly být vyneseny, nebudou mít tak velké následky, jaké nakonec měly. Většina stále měla v paměti první stavovský odboj vedený mezi léty 1546-1547. Celá akce byla medializována oběma stranami. Katolíci hlásali, že panovník může udělit i takovéto tresty. Druhá strana oponovala názorem, že ze strany císaře se jedná o přemrštěný akt krutosti. Konečný rozsudek čítal 45 obětí (vězení, setnutí, oběšení, konfiskace majetku, zmrskání...). Oběti můžeme rozdělit do několika kategorií. První kategorie zahrnuje ty, kteří uprchli, jako byl například Jindřich Matyáš z Thurnu. Do druhé skupiny spadají ti, kteří byli omilostněni—členové panských rodů (Vilém starší z Lobkovic nebo Pavel z Říčan). Do třetí třídy náleží odsouzení (tři páni, sedm rytířů, sedmáct měšťanů). Poslední dvě skupiny přísluší vždy jednomu člověku. Čtvrtá kategorie patří Janu Theodoru Sixthovi z Ottersdorfu, jenž dostal milost těsně před výkonem exekuce. Pátá kategorie začleňuje Martina Fruweina z Podolí mezi oběti exekuce. Fruwein nebyl obyčejným popraveným, anebo oběšeným. Martin Fruwein spáchal sebevraždu skokem z Bílé věže do Jeleního příkopu, odkud jeho tělo bylo vyzvednuto, rozčtvrceno a jeho hlava byla následně umístěna na Koňském trhu.³⁴

2.1.1. Vilém starší Popel z Lobkovic

Vilém starší Popel z Lobkovic se narodil do rozvětveného rodu Lobkoviců. Jeho otcem byl Jan, jenž byl uvědomělým katolíkem.³⁵ V době stavovského povstání byl Vilém majitelem horšovskotýnského panství, které jeho otec Jan Lobkovic získal v roce 1539. Lobkovicové se vždy řadili mezi význačné rody v Čechách a díky tomu zastávali důležitých postavení v řízení země. Vilém nepokračoval ve šlépějích svého otce a ani svého bratra Kryštofa. Ti dva byli v úřadu nejvyššího hofmistra království českého a také předsedali zemskému soudu. Jelikož se Vilém neprosadil u císařského dvora, hledal štěstí jinde. Zaměřil se na správu svého panství, které zbavil dluhů. Na druhou stranu měl problémy s poddanými a následně i s arcibiskupem. Tento spor nakonec skončil u císaře Rudolfa II. Problém spočíval v tom, že Vilém, původně katolík, konvertoval k luteránům. Své náboženské smýšlení vnucoval i poddaným a na své panství zval luteránské církevní hodnostáře.

³⁴ KOLDINSKÁ, Marie. *Staroměstská exekuce 1621: Prolog. Veliké teatrum*. [online]. Praha: Městská knihovna v Praze, 2021. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=JW_scBf2MdE

³⁵ KASÍK, Stanislav. *Lobkowiczové: dějiny a genealogie rodu*. České Budějovice: Veduta, 2002. ISBN 80-903040-3-6. str. 27.

Během třetí pražské defenestrace stanul po boku Matyáše Thurna a Linharta Colony z Felsu. Dle výpovědí pozorovatelů to byl právě Vilém, který jako první vztáhl ruku na Bořitu z Martinic, a kterému shodil klobouk z hlavy. Po defenestraci byl zvolen členem povstalecké vlády. Následně se díky Fridrichu Falckému stal nejvyšším hofmistrem. Z tohoto postavení se nemohl radovat dlouho. Zlomovým okamžikem se stal 8. listopad 1620. Po prohře českých stavů na bělohorském bojišti žádal o slyšení u velitele oddílů Katolické ligy Maxmiliána Bavorského, kterému nabízel kapitulaci Prahy. Jako všichni povstalci měl být i Vilém odsouzen k trestu smrti. Ale to by nemohlo být jeho vlivného příbuzného Zdeňka Vojtěcha Popela z Lobkovic.³⁶ Jeho trest byl zmírněn i díky knížeti Karlovi z Lichtenštejna, který jej prezentoval jako „úplného idiota polovičního rozumu“. Toto tvrzení bylo jistě lživé, ale pomohlo Vilémovi k přežití. Nakonec mu byl zkonfiskován majetek a on sám byl internován na Pražském hradě (do roku 1622) a dále na Zbirohu (do roku 1626). Pobyť ve Zbirohu fungoval spíše jako domácí vězení. Kvůli svému věku mohl využívat možnosti sluhy. Polyxena z Lobkovic, manželka Zdeňka Vojtěcha z Lobkovic, ho často obdarovávala (vínem či dobytčaty). Ještě před vypuknutím stavovského povstání stačil dohotovit přestavbu svého horšovskotýnského panství. To nakonec díky konfiskaci připadlo tajnému radovi Maxmiliánovi z Trauttmansdorffu.³⁷

2.2 20. léta

Stavovské povstání bylo pro nekatolíky devastující. Emigrace, konfiskace, staroměstská exekuce- to vše se dělo v Čechách. A co se dělo na jihozápadě Čech v Horšovském Týně? Dvacátá léta 17. století jsou pro horšovskotýnské panství ve znamení počátku válečných let, konfiskace a následné změny majitele panství. Na počátku března 1622 podplukovník František Albrecht oznámil, že holštýnský vévoda Adolf má armádu, která se do měsíce může dostat do Čech. Jelikož veškeré kraje v Čechách překypovaly vojskem a také Bavoři budou odvedeni z Plzeňska, bude nejlepší, kdyby se holštýnská jízda dostavila na sraz v okolí Horšovský Týna.³⁸

O několik dní později napsal Karel z Lichtenštejna Albrechtovi z Valdštejna dopis, ke kterému připojil kopii reakce holštýnského vévody. Originál měl adresát dodat

³⁶ THOMAYER, Luděk. HORŠOVSKÝ TÝN A BÍLÁ HORA. ZPRAVODAJ města Horšovský Týn. Horšovský Týn: MKZ Horšovský Týn, 2020, 20, str. 13.

³⁷ KASÍK, Stanislav. Lobkowiczové dějiny a genealogie rodu. České Budějovice: Veduta, 2002. ISBN 80-903040-3-6. str. 28.

³⁸ LÍVA, Václav. *Prameny k dějinám třicetileté války III. (1618-1625)*. Praha: Naše vojsko, 1951, str. 238–239.

přítomným v Praze díky kurýrovi. Císař dospěl k názoru, že nabídku vévody přijme – kníže nenamítal nic proti Valdštejnově návrhu, který spočíval v tom, že holštýnská jízda se setká u Horšovského Týna. Rovněž ale budou ustaveni komisaři, kteří zavčas vyhledají kvartýry, dále obstarají zásobování a další potřebné věci.³⁹

Už v květnu téhož roku se objevují stížnosti na vojenské oddíly v Čechách. Ani horšovskotýnské panství nebylo výjimkou. Bavoři si zde zřídili svůj mustrplac. Mimo jiné bylo zdůrazněno, pokud Morava nebo jiní nepřijdou na pomoc, důsledky není třeba ani zmiňovat.⁴⁰

V červnu roku 1622 bylo Maxmiliánovi z Trauttmansdorffu oznámeno (v listu z 27. května 1622), že jeho horšovskotýnské panství bude zbaveno všech vojenských povinností.⁴¹

Další zprávy pocházejí z roku 1623. Bavorský kurfiřt Maxmilián píše, že do oblasti Domažlicka a Klatovska poslal tři pěší prapory. Jízdě bylo nakázáno, aby se připravila k pochodu. Nejvyšší del Maistro měl přijít s šesti kompaniemi do Horšovského Týna, ostatní byli rozděleni do Tachova, do Stříbra a do Boru u Tachova.⁴²

V polovině listopadu 1623 Lichtenštejnova vojenská kancelář nastínila pochod vévodských pluků. Sine dato jsou nastíněny pochody oddílů z Bavorska z ležení velitele Tillyho. Nejvyšší Vavřinec del Maistro s šesti sty koňmi jede do Horšovského Týna s kvartýry 1. v Amberku, 2. ve Schwarzenfeldtu, 3. v Neunburgu, 4. v Mnichově nad Lesy.⁴³

V průběhu dalších dní se do Prahy dostalo přání bavorského kurfiřta. Ten žádal, aby jeho šest kompanií bylo ubytováno v Horšovském Týně. Zdejsím měšťanům toto přání přišlo nesplnitelné, a proto adresát zařídil, aby bavorské přání plnila okolní města.⁴⁴

Během prosince 1623 bylo Drslavu Černínovi z Chudenic řečeno, že spolu s Petrem Kokořovcem převezme správu zásobování jízdy z Bavorska, která po krátký čas bude přebývat v Tachově, v Boru u Tachova a v Horšovském Týně.⁴⁵

³⁹ Tamtéž, str. 246.

⁴⁰ Tamtéž, str. 298.

⁴¹ Tamtéž, str. 306.

⁴² Tamtéž, str. 487.

⁴³ Tamtéž, str. 502 – 503.

⁴⁴ Tamtéž, str. 504.

⁴⁵ Tamtéž, str. 524.

V polovině února 1624 bylo přiděleno Janu Jindřichovi z Písnice a Janu Wernerovi z Weidy místo komisařů Schaumburgova regimentu, který leží v Chebském a Plzeňském kraji. Při dělení kvartýrů a daní měli dbát na rovnost, také měli polehčit například panství Plané. Dosud osvobozená města jako Tachov, Aš, Stříbro nebo Bor, měla být udržována jako vypomáhací. Města jako Horšovský Týn, Poběžovice nebo Hostouň byla ušetřena.⁴⁶

Duben 1624 byl ve znamení ochranné listiny, která byla zaslána horšovskotýnskému hejtmanovi. V ní bylo řečeno, pokud by se i přesto vojáci kvartýrovali nebo by se něčeho odvážili, má to nahlásit. Dne 10. dubna byla na horšovskotýnské panství použita *salva guardia* (=ochranná stráž).⁴⁷

V září 1624 bylo majiteli horšovskotýnského panství sděleno, kam má odevzdat kontribuce. Je to z důvodu, že Trauttmansdorffovo panství bylo osvobozeno od ložírování.⁴⁸ Petrovi Aulíkovi z Třebnice, coby úředníkovi zdejšího panství, bylo císařem obeznámeno, že on (císař) vymanil panství z ložírování, ale ne od placení kontribucí. Důvodem byla vojenská přítomnost v celé zemi a zvláště v Plzeňském kraji. Dokonce majitel panství Maxmilián Trauttmansdorff se uvolil, že kontribuce bude hradit. Aulík je měl odvést na místo, které mu stanovili krajští komisaři.⁴⁹

2.2.1 Koupě Horšovského Týna v roce 1622

Za krátkou dobu po prohře stavovských vojsk na Bílé hoře 8. listopadu 1620 bylo rozhodnuto o osudu vůdců stavovského povstání. Vůdcové měli přijít jak o majetek, tak o život. U ostatních záleželo na velikosti provinění- buďto částečná nebo úplná konfiskace majetku. Výtěžek z prodeje konfiskátů měl sloužit primárně císaři Ferdinandu II. k zaplacení pohledávek vojsku. Jenže nastal problém. V prosinci 1620 ještě nebyly vyneseny rozsudky, které by zahrnovaly konfiskáty.⁵⁰

I přes protesty hlavního komisaře Karla z Lichtenštejna a naléhání císaře byla začátkem ledna roku 1621 vydána listina. Ta zaručovala poskytování půjček císaři v hotových penězích, pojištěných na majetku stavovských vůdců, který by byl v budoucnu zkonfiskován. Tato půjčka byla pro věřitele jakýsi závdavek na majetek, o který mýnil

⁴⁶ Tamtéž, str. 581.

⁴⁷ Tamtéž, str. 620.

⁴⁸ Tamtéž, str. 675.

⁴⁹ Tamtéž, str. 678.

⁵⁰ FRIDRICH, Jan. *K prodeji panství Horšovský Týn roku 1622: Kapitola z dějin pobělohorských konfiskací*, in: MZK XVII, Plzeň 1981, s. 87.

po vynesení rozsudku usilovat. Jedním z prvních, kteří za této situace půjčili císaři větší obnos, byl jeho tajný rada a komorník Maxmilián z Trauttmansdorffu.⁵¹

Už v polovině května roku 1621 se ptal Lichtenštejna, jestli náhodou nedisponuje nějakým cenným majetkem v okolí Prahy, který bude jeho současnému majiteli zkonfiskován. Na to velmi ochotně Lichtenštejn odpověděl, že po vůdcích povstání v okolí Prahy žádné konfiskáty nemá, ale že by mu poradil Horšovský Týn. Dále píše, že je to velice půvabné panství s oborou, nádherným zámkem v renesančním slohu a poddaní jsou všichni Němci⁵², vyznavači katolictví a tento statek je v řádném stavu.

Panství zahrnovalo zámek Horšovský Týn společně s městem a předměstími, poplužním dvorem+další takový dvůr v Horšově, hrad Herštejn, celé vesnice jako například Borovice, Buková, Drahotín, Kocourov, Semošice, Sirotčí Malahov, Srby atd. Z části sem patřily vesnice jako například Jeníkovice, Sedlec. Tyto vesnice měly být předány tak, jak původně patřily k pražskému arcibiskupství a královské vrchnosti. Léta Páně 1542 tento statek byl českým králem Ferdinandem postoupen Janovi mladšímu z Lobkovic (otec Viléma staršího Popela z Lobkovic- poslední majitel horšovskotýnského panství před konfiskací) jako svobodný statek.⁵³

Co se týče ceny, Lichtenštejn ocenil tento statek na 250 000 kop grošů míšeňských a také slíbil, že písemně předloží stejný návrh i s posudkem.⁵⁴

Není vůbec náhoda, že Lichtenštejn tak okatě nabízel jedno z nejkrásnějších panství v západních Čechách zrovna Maxmiliánovi z Trauttmansdorffu. Lichtenštejn totiž nebyl moc populární u císařského dvora.⁵⁵ Jelikož nebyl oblíbeným, využil příležitosti, protože Maxmilián z Trauttmansdorffu byl velmi vlivným člověkem u císařského dvora. Už teď se řadil mezi přední císařovy rádce a již dlouho byl využíván k významným politickým aktům. Lichtenštejnovým psaním z 23. května 1621 se započalo s vleklým prodejem

⁵¹ Tamtéž, str. 87.

⁵² Město v této době bylo výhradně české a ve vesnicích, které patřily k městu, žilo asi 18,9 % německého obyvatelstva. (FRIDRICH, Jan. *K prodeji panství Horšovský Týn roku 1622: Kapitola z dějin pobělohorských konfiskací*, in: MZK XVII, Plzeň 1981, s. 88.)

⁵³ BÍLEK, Tomáš Václav. *Dějiny konfiskací v Čechách po r. 1618*. Praha: Nákladem Musea království českého, 1882. 824 s. Dějiny konfiskací v Čechách po r. 1618, sv. 1. str. 330 – 331.

⁵⁴ Tamtéž, str. 87 – 88.

⁵⁵ Po bitvě na Bílé hoře jmenoval Karla z Lichtenštejna Maxmilián Bavorský svým nástupcem, zmocněným komisařem. Ve Vídni se s tím dlouho nemohli smířit, neboť odhalili jeho vypočítavost. (FRIDRICH, Jan. *K prodeji panství Horšovský Týn roku 1622: Kapitola z dějin pobělohorských konfiskací*, in: MZK XVII, Plzeň 1981, str. 88.)

panství Horšovský Týn. O tři dny později, 26. května 1621, byl majetek Viléma Popela staršího z Lobkovic zkonfiskován.⁵⁶

Jenže zájemců o toto panství bylo několik. Zájem o zkonfiskované majetky byl obecně veliký. Dne 23. října informoval císař Lichtenštejna, že další z jeho věřitelů, Michal Adolf z Althaimbu, požaduje odškodnění v podobě horšovskotýnského panství a přeje si znát jeho cenu.⁵⁷

Lichtenštejn neznal úmysly Maxmiliána z Trauttmansdorffu, proto na příkaz císaře počátkem ledna 1622 pro něj doporučil majetek v Horažďovicích, jenž byl svému předchozímu majiteli Karlu Ferdinandovi Švihovskému z Rýzemberka zkonfiskován.⁵⁸

Je evidentní, že Maxmilián z Trauttmansdorffu dovedl ocenit svoji práci u dvora a svoje požadavky mu napřímo určil. Jak se později ukázalo, splnilo se téměř vše, co požadoval.⁵⁹

V březnu 1622 došlo k oboustranné dohodě o prodeji horšovskotýnského panství. Bylo to v době, kdy Lichtenštejn pobýval ve Vídni. Dne 18. března 1622 Lichtenštejn nařídil Pavlovi Michnovi z Vacínova připomenout Albrechtovi z Valdštejna⁶⁰, že má sestavit komisi, která se následně vydá na horšovskotýnské panství. Sdělení o vytvoření komise přišlo záhy do Vídně. Již 23. března psal Lichtenštejn jednotlivým komisařům, v podstatě majitelům okolních panství (Jan starší Videršperk – Mutěnin; Jan Vřesovec na Přívozci; Václav Henigar na Nahošicích a Vlkýši; Kohout z Herštejna), aby se co nejdříve odebrali na toto panství a prohlédli jej.⁶¹

Druhý dopis, který se zaobíral peněžními nároky Trauttmansdorffa, byl ale důležitý v jiné věci. Císař v něm totiž s konečnou platností prisuzuje Maxmiliánovi z Trauttmansdorffu horšovskotýnské panství.⁶²

Doposud všechno probíhalo bez problémů. V době předávání majetku však nastala potíž. Výše zmínění komisaři odmítli postoupit panství v Čečovicích a Mírkově, při tom se odvolávali na rozdílné zapsání v zemských deskách.⁶³

⁵⁶ Tamtéž, str. 88.

⁵⁷ Tamtéž, str. 89.

⁵⁸ Tamtéž, str. 89.

⁵⁹ Tamtéž, str. 89.

⁶⁰ V době Lichtenštejnovy nepřítomnosti byl Valdštejn pověřen, aby ho zastupoval. (FRIDRICH, Jan. *K prodeji panství Horšovský Týn roku 1622: Kapitola z dějin pobělohorských konfiskací*, in: MZK XVII, Plzeň 1981, str. 89.)

⁶¹ Tamtéž, str. 89 – 90.

⁶² Tamtéž, str. 90.

Nakonec byla císařem Ferdinandem II. podepsána kupní smlouva o prodeji Horšovského Týna v Řezně 16. ledna 1623. V dopisu z 8. května téhož roku věnovanému hejtmanovi Nového města pražského, Sezimovi z Vrtby a císařskému radovi Vilému mladšímu z Lobkovic, stojí, že jako relátoři měli tuto kupní smlouvu zanést do zemských desek.⁶⁴

Odhadní cena celého panství byla 264 627 kop míšeňských grošů⁶⁵, tj. 308 731 zlatých. Cena, kterou ale nakonec Maxmilián z Trauttmansdorffu zaplatil, byla 116 000 zlatých.⁶⁶

Maxmilián z Trauttmansdorffu byl prvním nám doloženým kupujícím konfiskovaného majetku v Čechách. Je téměř nemožné porovnávat prodejní cenu horšovskotýnské panství a prodejní cenu jakéhokoli jiného konfiskátu. Hlavním důvodem je specifčnost každého takového statku.⁶⁷

2.3 30. léta

Roky války švédské (1630-1635) byly pro horšovskotýnské panství relativně pokojnou érou. V této době se probouzel hospodářský úpadek, neboť lidé neobyčejně zchudli. Nejvíce trpěli ti, kteří neměli žádné pozemky a přežívali jen ze živnostenských výnosů, které nebyly extra velké. Válečná doba také zapříčinila to, že se sféra konzumentů řemeslnických produktů velmi zmenšila. To je doloženo v zápisu městské rady nejspíš ze září 1630. Písař tehdy poznamenal, že řemeslníci, kteří nemají pozemky a platili dříve daně za osedlé, nyní pracují jako nádeníci a ne jako řemeslníci, tudíž nemohou platit daně. S úpadkem hospodářství se mezi nejchudšími začala šířit bída. Aby městská rada zamezila přeceňování základních potravin (chleba apod.), zopakovala kontrolní opatření, které bylo poprvé použito v roce 1575.⁶⁸ Jednalo se o „pražskou chlebovou taxu“.⁶⁹ Základ byl tvořen

⁶³ Usedlost v Čečovicích dokoupil Jan mladší z Lobkovic roku 1546 a Mířkov byl zakoupen až v roce 1603 Vilémem. (FRIDRICH, Jan. *K prodeji panství Horšovský Týn roku 1622: Kapitola z dějin pobělohorských konfiskací*, in: MZK XVII, Plzeň 1981, str. 90)

⁶⁴ Tamtéž, str. 96.

⁶⁵ Poměr mezi pražským a míšeňským grošem byl stanoven 1 groš český= 2 groše míšeňské. Groše míšeňské byly tak podobné pražským grošům, že díky mincovnímu řádu Jiřího z Poděbrad z 5. 6. 1469 byly akceptovány jako zákonné platidlo v Zemích Koruny české. (JEČNÝ, Josef. *VÝVOJ ČESKÉHO MINCOVNICTVÍ*. PLZEŇ: Západočeské umělecko-průmyslové muzeum, 1929. str. 18.)

⁶⁶ Tamtéž, str. 97.

⁶⁷ Tamtéž, str. 97.

⁶⁸ FRIDRICH, Jan. *Horšovský Týn za války třicetileté*. Plzeň, 1982, str. 191 – 192.

⁶⁹ Tamtéž, str. 192.

tržní cenou kbelce pšenice/žita. Podle toho pak byla určována váha jednoho pecnu chleba nebo jedné žemle. Většinou se toto pečivo prodávalo max. za 3 krejcary.⁷⁰

V průběhu války se do města přistěhovalo nové obyvatelstvo, především tedy chudina, která se ubytovala u zdejších měšťanů. Samozřejmě s novými obyvateli se objevil i zločin. V důsledku tohoto nového elementu, městská rada nechala obnovit šibenici roku 1631.⁷¹ Horšovský Týn byl ale bez kata, tudíž si ho propůjčoval z Klatov. Do dnešních dní se zachovaly zmínky o odměně, která byla katovi vyplácena.⁷² Prvním oběšencem byl Petr Kšolt. O pár let později (1636) byly pořízeny nové palečnice, které jsou důkazem tortury při výsleších.⁷³

2.4 40. léta

Úvodní roky války švédsko-francouzské (1635-1648) probíhaly vcelku poklidně. V březnu 1635 císař Ferdinand III., patrně na žádost Maxmiliána z Trauttmansdorffu, oživil někdejší výnos o osvobození Horšovského Týna od veškerých kvartýrů. Za tuto laskavost měšťané věnovali svému panstvu v březnu 1637 pozlacené stříbrné umyvadlo. Klidné počáteční roky švédsko-francouzské války byly narušeny hned v lednu 1641. V tomto období se Švédové rozhodli dobýt Řezno v čele s generálem Banérem. Město se mu ale pokořit nepodařilo, a proto Banér začal ustupovat směrem ke Koubě (Cham). Jenže ta se 29. ledna vzdala. Část švédského vojska, kterému veleli nejvyšší Wittenberg a generálmajor Pful, se zmocnila Brodu nad Lesy a Všerubským průsmykem se dostala do Čech. Nepřátelé posílali pátrací oddíly k městům, jako byly Domažlice, Horšovský Týn, ale i k ostatním. Vyhrožovali vypálením města, pokud by nedostali, co chtěli (koně). Ještě před příchodem nepřítele vypukl na horšovskotýnském panství chaos. Někteří obyvatelé z města odešli, někteří zůstali. Ti, kteří by měli jít příkladem, byli pryč. Mezi takové patřil např. hejtman panství Jan Trautner z Trautenheimu. Město opustil zjevně mezi prvními. Městskou správu přenechal městskému písaři Bartoloměji Radelovi a odebral se do Plzně. Odtamtud si dopisoval s českými místodržícími, kteří mu měli poradit, jak se ke Švédům postavit.⁷⁴

⁷⁰ Tamtéž, str. 192.

⁷¹ Tamtéž, str. 192.

⁷² Kniha pamětihodností města, str. 2, 96, 126.

⁷³ FRIDRICH, Jan. *Horšovský Týn za války třicetileté*. Plzeň 1982, str. 192–193.

⁷⁴ Tamtéž, str. 193.

V noci z 6. na 7. února se nepřátelé chopili příležitosti, přešli hradby a pronikli do města. Patrně s nimi musel být jeden z českých exulantů, neboť vojáci vstoupili do zámku tajnou chodbou, jejíž začátek je v kostele svatého Petra a Pavla. Ráno velitel švédského vojska vybídl úředníky a radu, aby začali odevzdávat kontribuce do Brodu nad Lesy. O tři dny později do města dorazil osobně generálmajor Pful, zámek i město zabral svými dragouny a začal si vynucovat 10 000 říšských tolarů jako výpalné. Pověřený písař Bartoloměj Radel svolal radu města a ostatní rychtáře z panských vsí, avšak vyžadovanou částku nedostal. O tomto nároku psal Trautnerovi a prosil jej o radu, jak zachránit město před katastrofou. Nakonec přišla pomoc ze Stříbra, které Horšovskému Týnu půjčilo určitou částku. Zaplacení dluhu si Stříbro žádalo i v roce 1665.⁷⁵

Děni v Horšovském Týně v době švédské přítomnosti si každý umí představit. Vykrádání zámku, prázdných ale i zabydlených domů. Zbylé obyvatelstvo bylo vystavováno násilí a krutostem. Mezitím Banér pobýval v Chamu, kde čekal na francouzskou oporu. Dne 19. března město opustil a přidal se ke svému vojsku, které stáhl ze západních Čech. To ustupovalo vícero proudy- Přísečnice, Přimda, Kadaň a Tachov- do Annaberku. Kolem 20. března vojsko, které se na horšovskotýnském panství usadilo, přibližně na šest týdnů, z města odešlo. Město po jejich odchodu bylo zcela zdevastované. Sice neznáme konkrétní výši škod, ale určitě to nebyly malé částky. I přesto krajští hejtmani vymáhali na zuboženém panství kontribuce. Nakonec musel zakročit majitel panství Maxmilián z Trauttmansdorffu, který se přimluvil u císaře.⁷⁶ V roce 1643 dokonce Trauttmansdorff psal císaři, že jeho panství utrpělo za poslední dva roky značných škod. A přesto musí platit za vojsko skoro dva tisíce zlatých. Hrabě žádal, aby tato částka byla zredukována. Bohužel není známo, jestli císař této žádosti vyhověl.⁷⁷ V oněch dobách, roku 1643, byla zřízena matrika.⁷⁸

Na přelomu let 1645/1646 Švédové opět vpadli do Čech. Tentokrát pod vedením generálů Wittenberga a Wrangela. Rozdělili se na dva proudy. Jeden se dostal až ke Kadani, kde se jim postavil do cesty Leopold Vilém. Tomu se podařilo zahnat protivníka do Míšně. Jelikož byla zima, čeští stavové se museli postarat o pár pěších i jízdních pluků. Nyní už

⁷⁵ Tamtéž, str. 193 – 194.

⁷⁶ Tamtéž, str. 194.

⁷⁷ LÍVA, Václav. *Prameny k dějinám třicetileté války VII. (1643–1645)*. Praha: Naše vojsko, 1955, str. 31 – 32.

⁷⁸ FRIDRICH, Jan. *Horšovský Týn za války třicetileté*. Plzeň 1982, str. 194.

neměl být nikdo vysvobozen od pobytu vojáků na svém panství, tudíž ani Horšovský Týn.⁷⁹

Z toho plyne, že v zimě 1646 byli vojáci umístěni opět na horšovskotýnské panství. Tři měsíce zde pobýval Kobl s osmi kompaniemi a celým štábem. Vojsko přivozovalo problémy, škod nevyjímaje, panství je muselo živit. V září 1646 si Trauttmansdorff znovu bědoval, že Bavoři působí velké škody na jeho panství. Prosil císaře, aby výdaje, které šly na jejich obživu, byly odpočítány z částky, která platila od června loňského roku. Tuto prosbu ale císař zamítl.⁸⁰

I poslední rok války zasáhl horšovskotýnské panství. Bavorská i císařská armáda přečkala zimu 1647/1648 v Německu. Během jarních měsíců vinou švédsko-francouzského vojska, v čele s Wranglelem a vicomte de Turenne musela bavorsko-císařská armáda odtáhnout do Bavorska. Tam ale byli císařští poraženi 17. května 1648 v bitvě u Zusmarshausenu. V dubnu se na scéně objevil generál Königsmarck, v dubnu 1648 vpadl do Horní Falce. Jelikož neznal poměry obsazení Čech, rozhodl se vpadnout do země dvěma proudy- jeden ke Stříbru a druhý napříč jihozápadními Čechami (Domažlice, Klatovy, Sušice, Kašperské Hory).⁸¹

Dne 17. června švédský nepřítel přešel hranice Čech a tentýž den dobyl nebráněný Horšovský Týn. Odtud poslal jednotku na Kašperské Hory, Klatovy, Sušici. Na všech místech požadoval výpalné. Když nebyly požadavky splněny, odvedli si pár rukojmích.⁸²

Od jihu se odpůrce vrátil zpět k Horšovskému Týnu, kde později sloučil svá vojska. Ve městě nechal pluk, který čítal 200 mužů pod vedením podplukovníka Henniga Vollmara. Dne 21. června 1648 odešel směr Stříbro.⁸³

V době svého působení ve městě švédské vojsko způsobilo velké škody. Vollmar nařídil většině krajských obyvatel, aby platili kontribuce a také do všech světových stran posílal výpalné listy. V této situaci se neobvykle projevil velitel Jean de la Cron. Nepodnikl nic proti nepříteli v Horšovském Týně a všechny jednotky stáhl do Plzně.⁸⁴

⁷⁹ LÍVA, Václav. Prameny k dějinám třicetileté války VIII. (1646-1648). Praha: Naše vojsko, 1957. str. 5.

⁸⁰ Tamtéž, str. 95.

⁸¹ FRIDRICH, Jan. Horšovský Týn za války třicetileté, Plzeň 1982, str. 195.

⁸² Tamtéž, str. 195.

⁸³ LÍVA, Václav. Prameny k dějinám třicetileté války VIII. (1646–1648). Praha: Naše vojsko, 1957. str. 249 – 250.

⁸⁴ Tamtéž, str. 270.

Plzeňští hejtmani napsali 2. července českým správcům o urychlenou výpomoc. Kladli důraz na informaci, že od obyvatel není možno vymáhat kontribuce ani kvóty stanovené v minulém roce. Hlavním důvodem je vpád švédského vojska a následné plnění města. Do dnešních dní se nezachovaly informace o výši výpalného, které uložili Švédové horšovskotýnskému panství, ani kdy přesně z města odešli. Je ale možné, že město opustili začátkem července.⁸⁵

Hned poté, co se Ottavio Piccolomini dozvěděl o švédském vpádu do Čech 24. června 1648, poslal na pomezí maršála Ebersteina s 3000 jezdci. Jelikož měl sok velký náskok, Eberstein jej už nedohnal a vrátil se ke zbytku armády.⁸⁶

Válka, která dostala název dle své délky, třicetiletá válka, skončila podepsáním mírových smluv. Následky dlouhých válečných let byly nezměrné. U některých měst se zachovaly celkové výdaje, které musela města vyplácet cizím vojskům. V případě Horšovského Týna se zmínka o výši výdajů nezachovala ani v Knize pamětihodností města. Je očividné, že podobně jako Horšovský Týn se všechna česká města ještě dlouho vzpamatovávala z válečných let.⁸⁷

2.4.1 Maxmilián z Trauttmansdorffu

Maxmilián z Trauttmansdorffu se narodil 23. května roku 1584 ve Štýrském Hradci, v dnešním Rakousku. Maxmilián přišel na svět jako sedmý z jedenácti sourozenců. Předtím, než vstoupil do císařských služeb, konvertoval ke katolické víře. Díky pobělohorským konfiskacím, které získal velice levně, se stal Maxmilián z Trauttmansdorffu novým majitelem panství Horšovský Týn a Litomyšl.⁸⁸

V roce 1623 byl povýšen do stavu říšských hrabat, o dva roky později dosáhl českého inkolátu. Díky tomu mohl pořizovat další majetek v zemi. Další řád, který Maxmilián z Trauttmansdorffu získal, byl řád Zlatého rouna. Toto ocenění získal v roce 1635. Vyznamenal jej španělský král Filip IV. Ve stejném roce vyzískal říšské hrabství Weinsberg ve Švábsku. Tímto činem rozšířil jméno rodu na Trauttmansdorff-Weinsberg s manželkou Sofií, rozenou hraběnkou Pálffy. S ní měl devět dětí, sedm synů a dvě dcery.

⁸⁵ Tamtéž, str. 251 – 254.

⁸⁶ Tamtéž, str. 252.

⁸⁷ FRIDRICH, Jan. *Horšovský Týn za války třicetileté*. Plzeň 1982, str. 196.

⁸⁸ KUNEŠ, Václav. KOSTEL SVATÉ ANNY NA VRŠÍČKU. Horšovský Týn: Město Horšovský Týn, 2016. str. 17.

Všechny skvěle zabezpečil. Syn, který se tzv. „potatil“, byl Adam Matyáš z Trauttmansdorffu⁸⁹.

Pro Ferdinanda II. se stal Maxmilián z Trauttmansdorffu nenahraditelným. Jeho kariéra byla na vrcholu po pádu Albrechta z Valdštejna, s nímž zpočátku spolupracoval, ale následně mu začal odporovat. Ve stejném roce, kdy byl zavražděn Valdštejn, tedy v roce 1634, se Maxmilián z Trauttmansdorffu stal prezidentem státní rady. Jménem císaře se pak účastnil většiny politických rokovaní.⁹⁰

V roce 1634 začal jednat o míru. Tento mír později dostal název jako pražský mír. Jednal přímo s kurfiřtem Janem Jiřím Saským. Těmto jednáním předcházela bitva u Nördlingenu. Pražský mír byl dohodnut mezi císařem (respektive jeho zástupcem Maxmiliánem) a saským kurfiřtem Janem Jiřím Saským. Zaprvé byl odvolán restituční edikt a také zčásti oddálena jeho realizace o 40 let. Saskému kurfiřtovi byla přenechána Horní i Dolní Lužice v léno. Navíc byli říšští stavové a knížata vyzváni k odsouhlasení tohoto míru.⁹¹ Samotný pražský mír byl uzavřen 30. 1635.⁹²

Maxmiliánovy zásluhy při vytváření a nakonec podepsání pražského míru, ale i další úkony, byly ohodnoceny 100 000 zlatými v podobě zástavy výnosů postů ve Württembersku.⁹³

Na řezenském říšském sněmu se Maxmilián zasloužil o budoucího císařského nástupce, Ferdinanda III. Ten byl ještě během života svého otce zvolen 22. prosince 1636 králem římským. V únoru roku 1637 Ferdinand II. zemřel a novým vládcem se stal již zmiňovaný Ferdinand III. Ten jmenoval Trauttmansdorffa jako nejvyššího hofmistra a také jako prezidenta tajné rady.⁹⁴

⁸⁹ Adam Matyáš (1617-1684) byl tajný rada, komoří a rytíř Zlatého rouna. Na přání svého otce nechal zbudovat klášter menších bratří kapucínů na východním předměstí města s rodinnou hrobkou. (KUNEŠ, Václav. *KOSTEL SVATÉ ANNY NA VRŠÍČKU*. Horšovský Týn: Město Horšovský Týn, 2016. str. 18.)

⁹⁰ KUNEŠ, Václav. *KOSTEL SVATÉ ANNY NA VRŠÍČKU*. Horšovský Týn: Město Horšovský Týn, 2016. str. 17.

⁹¹ BRDLÍK, František. *Průvodce po dějinách od nejstarších dob po skončení světové války*. Praha: Alois Hynek, 1926. str. 302.

⁹² 30. květen 1635 – Pražský mír. In: *DNY ČESKÉ STÁTNOSTI* [online]. [cit. 2020-10-08]. Dostupné z: <http://www.dnyceskestatnosti.cz/novinky/kalendarium/30-kveten-1635-prazsky-mir/>

⁹³ PAVELEC, Petr; GAŽI, Martin. *Ve znamení Merkura. Šlechta českých zemí v evropské diplomacii*. České Budějovice: NPU, ÚPS v Českých Budějovicích, 2020. ISBN 978-8087890-31-8. str. 301.

⁹⁴ Tamtéž, str. 301.

V roce 1644 Maxmilián z Trauttmansdorffu začal vyjednávat o míru. Coby hlavní císařský diplomat Ferdinanda II. byl pověřen i Ferdinandem III. Tuto zásluhu si vysloužil již při uzavírání pražského míru v roce 1635.⁹⁵

2.4.1.1 Mírová jednání ukončena vestfálským mírem

Volba zásadního císařského diplomata, který byl dle dobových pramenů nazván jako „*Principal Gesander, Legatus Plenipotentarius Primarius*“⁹⁶, byla projednávána ve společnosti císaře a osmi zvolených poradců na tajné schůzi v červnu 1643. Všichni přítomní se dohodli na tom, že Maxmilián má nejlepší předpoklady. Už tehdy byl velice zběhlý v diplomatické oblasti, co se týče okolí císaře. Velice schopně se vyznal v zahraniční politice a také držel na uzdě španělské ideje.⁹⁷

V roce 1645 dostává Maxmilián od Ferdinanda III. důkaz císařské přízně- svěřil mu řízení imperiální politiky. Dne 16. října 1645 císař Ferdinand III. zhotovil vlastnoručně psaný utajený pokyn. V úvodu tohoto pokynu císař zdůrazňuje, že všeobecné volání po míru a také manželka a bratr Leopold Vilém přiměli Ferdinanda III., aby vyslal právě Maxmiliána z Trauttmansdorffu k mírovému jednání uzavřít mír za požadavků, které jsou uvedeny v této instrukci (celkem 19 bodů).⁹⁸

Maxmilián měl nejdříve urovnat vztahy s říšskými německými stavy, odstranit překážky recipročního nepochopení s císařem a takto donutit ostatní mocnosti k dojednání náležitého míru.⁹⁹

Trauttmansdorff se dle potřeby přemísťoval z Münsteru do Osnabrücku a naopak. Příjemnější mu byl Osnabrück, jelikož jednání zde probíhala bez prostředníků. V Münsteru převládal odměřený přístup, který byl prováděn prostřednictvím zprostředkovatelů. Celý kongres si můžeme představit jako jeden chaoticky neuspořádaný sdělovací uzel, kde se scházela nejen úřední a prostá informační pásma, ale i spleť vyzvědačů z celého evropského kontinentu.¹⁰⁰

⁹⁵ ŠINDELÁŘ, Bedřich. *VESTFÁLSKÝ MÍR A ČESKÁ OTÁZKA*. Praha: Academia, 1968. str. 111.

⁹⁶ PAVELEC, Petr; GAŽI, Martin. *Ve znamení Merkura. Šlechta českých zemí v evropské diplomacii*. České Budějovice: NPÚ, ÚPS v Českých Budějovicích, 2020. ISBN 978-8087890-31-8. str. 303.

⁹⁷ Tamtéž, str. 303.

⁹⁸ ŠINDELÁŘ, Bedřich. *VESTFÁLSKÝ MÍR A ČESKÁ OTÁZKA*. Praha: Academia, 1968. str. 143.

⁹⁹ Tamtéž, str. 143.

¹⁰⁰ PAVELEC, Petr; GAŽI, Martin. *Ve znamení Merkura. Šlechta českých zemí v evropské diplomacii*. České Budějovice: NPÚ, ÚPS v Českých Budějovicích, 2020. ISBN 978-8087890-31-8. str. 305.

Ohledně cizích mocností měl Maxmilián zajistit odstranění překážek, které stojí v cestě vysněnému míru. V instrukci se psalo, že je málo pravděpodobné, že Francie nebo Švédsko se nechaly nalákat a budou jednat o separátním míru. V případě, že by se jedna či druhá mocnost přeci jen nechala přesvědčit, je na Maxmiliánově uvážení, se kterou zemí by uzavření míru bylo výhodnější. A jelikož více v úvahu připadalo Švédsko, měl se Trauttmansdorff snažit o dosažení míru v první řadě právě s ním.¹⁰¹ Také bylo Maxmiliánovi připomínáno, že má udržovat dobré vztahy se zástupci španělské větve Habsburků. Nepřátelé se totiž snažili zničit jednu nebo druhou větev, nejlépe však obě.¹⁰²

Nelehká rokování vyjednávačů byla ztěžována neuspokojivou situací na vojenském poli v roce 1645. Leckdy netušený obrat v bitvě směřoval k přezkoumání stávajících rozhodnutí sjezdu. Trauttmansdorffova prezence i značnější kompetence, ale i úsilí o ukončení kongresu v nejkratším možném termínu dodávaly rychlejší shromáždění větší průběh.¹⁰³

Maxmilián z Trauttmansdorffu přijel do Münsteru 29. listopadu 1645 v úplné tichosti. Na kongres mu dělal doprovod jeho syn Jan Bedřich jako poradce v otázkách právních. Na jednáních se Maxmilián choval dle pokynů instrukce.¹⁰⁴

V roce 1646, v polovině března, se Maxmilián přikláněl k názoru, že mír by mohl být dohodnut někdy o Velikonocích téhož roku. I po Velikonocích, kdy nedošlo k domluvení míru, byl stále optimisticky naladěný.¹⁰⁵

Maxmilián z Trauttmansdorffu zažil na mírových jednáních několik intervencí. Nejdříve oddaní saského kurfiřta uskutečnili hodně mírnou intervenci ve věci evangelíků v českých zemích, zvláště pak ve Slezsku. Dále pak Holanďané 19. června 1646 požadovali mimo jiné i zrovnoprávnění luteránů a kalvinistů.¹⁰⁶ Další intervenci provedli Holanďané 25. července 1646. U této příležitosti Maxmilián z Trauttmansdorffu usiloval o vysvětlení, že pokud by se Falc stala restitucí pro císaře, který dluží Maxmiliánu Bavorskému

¹⁰¹ ŠINDELÁŘ, Bedřich. VESTFÁLSKÝ MÍR A ČESKÁ OTÁZKA. Praha: Academia, 1968., str. 144.

¹⁰² Tamtéž, str. 145.

¹⁰³ PAVELEC, Petr; GAŽI, Martin. *Ve znamení Merkura. Šlechta českých zemí v evropské diplomacii*. České Budějovice: NPÚ, ÚPS v Českých Budějovicích, 2020. ISBN 978-8087890-31-8. str. 306 – 307.

¹⁰⁴ ŠINDELÁŘ, Bedřich. VESTFÁLSKÝ MÍR A ČESKÁ OTÁZKA. Praha: Academia, 1968., str. 147.

¹⁰⁵ Tamtéž, str. 154 – 155.

¹⁰⁶ Tamtéž, str. 163.

13 milionů, které nedokáže nikdy splatit, tudíž nezbude, než připojit toto území nebo jeho část jako odškodné.¹⁰⁷

Maxmilián z Trauttmansdorffu začínal být velice znepokojen, možná až sklíčen z těchto jednání. Proto se 3. srpna 1646 obrátil na císaře s prosbou, že ho má odvolat, kdyby do poloviny září 1646 nedošlo k dohodě. Jenže císař nechtěl, aby jeho první ministr opustil jednání. Nabádal Maxmiliána z Trauttmansdorffu k větší trpělivosti. Také mu napsal, že návrat by přicházel v úvahu, pokud by došlo k naprostému fiasku v oblasti mírových jednání. Maxmilián tedy uposlechl.¹⁰⁸

Jelikož byl Maxmilián zarmoucen z předchozích jednání, uvítal nabídku francouzských diplomatů z 20. srpna 1646. V této nabídce byli Francouzi ochotni přistoupit na podmínky míru, pokud k tomu bude císař ochoten přistoupit. Francouzi požadovali, aby jejich nabídku zanechal v tajnosti. K předběžné dohodě mezi těmito stranami došlo právě 20. srpna, ale v některých detailech se ohlíželo na požadavky vyslovené Maxmiliánem.¹⁰⁹

V polovině dubna 1646 to začalo mezi španělskou a rakouskou větví Habsburků vřít. Hlavním důvodem sporu bylo, že Trauttmansdorff oznámil hlavnímu španělskému diplomatovi hraběti Peñarandovi, že císař možná bude nucen postoupit Alsasko Francii. Od této chvíle byl Trauttmansdorff sledován s velikou nelibostí.¹¹⁰

Přípravná dohoda mezi Švédy a Branibory z února 1647 přiznávala Švédům ústí řeky Odry v Zadních Pomořanech, přístav Štětín a Přední Pomořany. Mezitím boje a nátlak donutily kurfiřta bavorského uzavřít příměří s Hesensko-Kasselskem, s Francií i Švédskem v březnu 1647. Toto příměří donutilo Maxmiliána z Trauttmansdorffu vyvíjet větší nátlak, aby byl mír uzavřen do začátku léta. Vrcholem Trauttmansdorffova vlivu byla koncepce francouzsko-císařské a švédsko-císařské mírového paktu i jednotlivé náboženské smíry, tzv. *Trauttmansdorffianum*, z června roku 1647. Tento návrh byl zprvu katolickými říšskými stavy i papežským nunciem zavrhnut. Důvodem byla nadbytečná ochota k protestantům.¹¹¹

¹⁰⁷ Tamtéž, str. 163.

¹⁰⁸ Tamtéž, str. 175.

¹⁰⁹ Tamtéž, str. 187 – 188.

¹¹⁰ Tamtéž, str. 195.

¹¹¹ PAVELEC, Petr; GAŽI, Martin. *Ve znamení Merkura. Šlechta českých zemí v evropské diplomacii*. České Budějovice: NPÚ, ÚPS v Českých Budějovicích, 2020. ISBN 978-8087890-31-8. str. 307.

Dne 7. března 1647 němečtí stavové zveřejnili prohlášení „*in puncto gravaminum*“. V něm sice navrhovali, že pro restituci jak v politických, tak v náboženských záležitostech se kromě českých zemí stane závazný datum 1. 1. 1624. Ty měly být restituovány do stavu z roku 1618. Když byly tyto podmínky čteny švédským delegátem Salvielem, Trauttmansdorff vydržel až do konce jeho čtení a poté vyřkl tato slova: „*Raději tisíckrát zemřu a podrobím se mučení, než abych dal souhlas k požadavkům evangelíkům.*“¹¹² Když potom o tomto referoval císaři, napsal: „*Nemají jiného úmyslu, než Vaši Milost a všechny katolické kurfirty a knížata připravit o zemi i o lidi a vyhnat je z říše.*“¹¹³

Pokud se vrátíme do poloviny ledna 1647, Maxmilián Bavorský nechal provést u Ferdinanda III., ale i u jeho ústředního zástupce na kongresu Maxmiliána z Trauttmansdorffu, demarše. V těch hrozil, že pokud císař neprovede kroky k okamžitému uzavření míru se Švédskem, ale i s Francií, vyhradí si právo k separovanému postupu a konání podle jeho uvážení, i s možností uzavřít oddělený mír.¹¹⁴

V době po předání švédského mírového návrhu, Maxmilián z Trauttmansdorffu odjel z Osnabrücku do Münsteru a vedl rozhovor s delegátem Francie Avauxem, oznámil mu s nelibostí, že Švédové mu před pár dny doručili návrh mírové smlouvy. Po přečtení tohoto návrhu prý „*málem padl do mdlob, ježto obsahoval bezmála dvě stě bodů, v nichž by neměl ustoupit.*“¹¹⁵ Při této příležitosti se francouzský delegát vyzpovídal Maxmiliánovi se starostmi a problémy, které francouzská vláda prodělala ve spojitosti se Švédskem. Brzy se ukázalo, že delegát nemluvil jen tak do větru. Mazarin k určitým opatřením opravdu přistoupil.¹¹⁶

Dne 11. dubna 1647 Trauttmansdorff sdělil císaři, že s „náboženstvím nelze žertovat“, a takéže náboženská situace v dědičných zemích císaře „*musí zůstat čistě zachovány v nynějším stavu.*“¹¹⁷

Později, 23. dubna 1647, se Maxmilián přišel rozloučit se švédskými delegáty a současně jim oznámit, že v brzké době má v plánu jednání sjezd opustit. V červnu 1647 se ještě Trauttmansdorff snažil přesvědčit německé evangelíky, aby postoupili k uzavření míru, ale

¹¹² ŠINDELÁŘ, Bedřich. *VESTFÁLSKÝ MÍR A ČESKÁ OTÁZKA*. Praha: Academia, 1968, str. 203.

¹¹³ Tamtéž, str. 203.

¹¹⁴ Tamtéž, str. 208.

¹¹⁵ ŠINDELÁŘ, Bedřich. *VESTFÁLSKÝ MÍR A ČESKÁ OTÁZKA*. Praha: Academia, 1968, str. 222.

¹¹⁶ Tamtéž, str. 222 – 223.

¹¹⁷ Tamtéž, str. 225.

stal se „trnem v oku“. Tento postup se samozřejmě nelíbil španělské větvi a snažila se Maxmiliána pošpinit u císaře.¹¹⁸

Všichni se snažili o to, aby Trauttmansdorff neodjel z Vestfálska. Němečtí evangelíci, Švédové, všichni. Ale Maxmilián byl přesvědčen, že je jeho mise na kongresu splněna. Po uzavření ulmského příměří a po odjezdu Trauttmansdorffa se kongresová jednání v podstatě zachytila na jednom místě. Z jeho odjezdu měli radost především Španělé. V druhé půlce ledna 1648 císař uznal platnost Trauttmansdorffových návrhů z června předešlého roku. Tím dal impuls k rozprůdění jednání.¹¹⁹

V polovině července 1647 odjel Maxmilián z Vestfálska nadobro. Nejel ale přímo do Vídně. Cestoval přes Norimberk, Amberg, Rötze a Waldmünchen na své panství v Horšovském Týně, kde přenocoval z 11. na 12. srpna, odkud pak pokračoval do Plzně. Tam skončil svoji měsíční cestu.¹²⁰

V roce 1648, posledním roce války, válečné operace přímo zasáhly Maxmiliánovy nejbližší. Před nočním přepadením Prahy v červenci 1648 švédským generálem Königsmarckem došlo k zajištění několika šlechticů a úředníků Švédy. Mezi zajatci byl i Adam Matyáš Maxmiliánův prvorozený syn s rodinou.¹²¹ Pro velitele to znamenalo naději na nemalé výkupné. Maxmilián Trauttmansdorff poté zkontaktoval jednotlivce, kteří byli ve Vestfálsku na mírovém jednání, aby dojednal jejich osvobození.¹²²

K podpisu míru došlo v sobotu 24. října 1648. Byla podepsána smlouva v Münsteru (francouzská delegace a císař) a v Osnabrücku (švédská delegace a císař). Obě smlouvy podepsali zástupci císaře, Švédska a Francie, ale také zvolení kandidáti německých stavů.¹²³ V době podepsání se Trauttmansdorff, coby nejvyšší hofmistr a iniciátor prvotního mírového plánu, již delší dobu nacházel v císařově blízkosti.¹²⁴

¹¹⁸ Tamtéž, str. 225 – 226.

¹¹⁹ Tamtéž, str. 161.

¹²⁰ PAVELEC, Petr; GAŽI, Martin. *Ve znamení Merkura: Šlechta českých zemí v evropské diplomacii*. České Budějovice: NPÚ, ÚPS v Českých Budějovicích, 2020. ISBN 978-8087890-31-8. str. 308.

¹²¹ OESTA, FAT, sign. AT-OeStA/AVA FA Trauttmansdorff 88, S1/13, fol [521-522], seznam šlechticů a jejich rodinných příslušníků zajatých Švédy při přepadení Prahy, 1648.

¹²² OESTA-HHStA, sign. AT-OeStA/HHStA Österreichische Geheime Staatsregistratur 96, 96-32, korespondence se švédskými generály i Isaakem Volmarem ohledně propuštění Adama Matyáše z Trauttmansdorffu s rodinou, 1648.

¹²³ ŠINDELÁŘ, Bedřich. *VESTFÁLSKÝ MÍR A ČESKÁ OTÁZKA*. Praha: Academia, 1968, str. 316 – 317.

¹²⁴ PAVELEC, Petr; GAŽI, Martin. *Ve znamení Merkura: Šlechta českých zemí v evropské diplomacii*. České Budějovice: NPÚ, ÚPS v Českých Budějovicích, 2020. ISBN 978-8087890-31-8. str. 309.

Otázkou, která vyvstává po prozkoumání pramenů, je, zda brk, který je uložen na horšovskotýnském zámku, je právě oním, se kterým byla podepsána mírová smlouva, anebo byl vyroben na žádost některého z pozdějších pokračovatelů rodu. Tím pokračovatelem by mohl být kníže Ferdinand Trauttmansdorff (1749-1827), který by pero mohl nechat zhotovit jako upomínku na významného předka. Jelikož sám Maxmilián nebyl přítomen ve Vestfálsku v době podepsání, nemohl si ho odvézt. Další hypotéza říká, že pero mu daroval císař osobně, další že pero mu bylo věnováno ex post jako projev pochvaly za účast na kongresu. Zatím ale žádná z hypotéz nebyla přijata ani vyvrácena.¹²⁵Důkaz přinesl i regionální historik Václav Davídek, který zkoumal písemné prameny. Existuje zmínka v inventární zámecké knize, dle které se v místnosti s číslem 111 nalézá „*brkové pero: zdobené zlatými korálky a hedvábným trapečkem*“¹²⁶. V minulosti se takováto osobní dědictví objevovala velice vzácně.¹²⁷

Otázka pravosti pera je stále záhadou. Nepochybná znamenitost a obdivuhodnost diplomatické úlohy, kterou Maxmilián z Trauttmansdorffu vykonal, je nesporná a ve vzpomínkách Státního hradu a zámku Horšovský Týn je stále přítomna.¹²⁸

Maxmilián z Trauttmansdorffu byl jistě osobností daného okamžiku, ale ne jako jiní. Pouze využil možností, které tato doba skýtala.¹²⁹

¹²⁵ Tamtéž, str. 316.

¹²⁶ Státní zámek Horšovský Týn, sign. HT-299-345, soupis mobilitáře zámku Horšovský Týn [polovina 20. století].

¹²⁷ PAVELEC, Petr; GAŽI, Martin. *Ve znamení Merkura: Šlechta českých zemí v evropské diplomacii*. České Budějovice: NPÚ, ÚPS v Českých Budějovicích, 2020. ISBN 978-8087890-31-8. str. 316.

¹²⁸ Tamtéž, str. 316.

¹²⁹ KUNEŠ, Václav. *KOSTEL SVATÉ ANNY NA VRŠÍČKU*. Horšovský Týn: Město Horšovský Týn, 2016. str. 17.

3 Obyvatelstvo

Četnost křestních jmen, která alespoň částečně nahrazuje demografický vývoj, je popsána v příloze č. 1, č. 2 a č. 3. Data byla získána z Výroční zprávy Okresního archivu Domažlice z roku 1979.

4 Hospodářství v 16. a 17. století

Zrod systému cechů v Čechách souvisel s řemeslným i výrobním rozmachem ve městech, která byla na vzestupu. Cechy měly svoji přesnou vžitou formu. V začátcích představoval systém cechů výhodu pro řemeslný rozvoj, později už tolik ne, a proto cechovní systém byl zrušen a nahrazen císařským patentem, který byl platný od roku 1860.¹³⁰

4.1 16. století

Informace o hospodářských, správních, náboženských či národnostních poměrech je možno vyčíst ze dvou hlavních zdrojů. Prvním primárním zdrojem je Kniha pamětihodností města. Byla vedena od roku 1555. Její zakladatel písař Dobiáš potřeboval knihu, do které by mohl zapisovat jiné zápisy než do jiných městských knih. Písař Dobiáš i jeho pokračovatelé uváděli rozdílné počty zápisů, obecně to bylo mezi dvěma až deseti zprávami za rok. Záznamy se týkaly obecní správy, predispozicí s půdou atd. Poslední záznam byl učiněn roku 1614. O deset let později byla kniha zdokonalena a používána jako kronika města až do roku 1768. Druhým důležitým zdrojem je publikace Pamětihodnosti arciděkanství. Ta byla zřízena již v první polovině 16. století. Arciděkanové Horšovského Týna ji spravovali až do roku 1827.¹³¹ Toto dílo bylo známé i Josefu Dobrovskému (1753-1829).¹³² Cenný rukopis pochází z pera arciděkana Bartoloměje Kadery z roku 1585. V tomto rukopisu je sepsán veškerý majetek a platy, které dostával, a tím se dostal k informacím dosud neznámým.¹³³

V druhé polovině 16. století se Horšovský Týn stal movitým městem. Tato informace nevychází z žádného soupisu majetku, ale ze záznamů v Knize pamětihodností města,

¹³⁰ KINKOROVÁ, Radka, 2014. *Cech ševců Horšovský Týn 1622–1860 (1873)*. Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně. Horšovský Týn.

¹³¹ FRIDRICH, Jan. *Město Horšovský Týn od poloviny 16. století do bitvy bělohorské*, in: *Minulostí Západočeského kraje XIII*, 1976, str. 109 – 110.

¹³² Josef Dobrovský navštěvoval svou maminku Magdalénu rozenou Wannerovou, která se do Horšovského Týna v mládí provdala za mistra cechu pekařského, Valentýna Steinbacha. Co se týče skutků, které zde Dobrovský vykonal, například uspořádal část české knihovny zdejších kapucínů. Tento seznam následně vydal v časopise, německy psaném, *Česká literatura k roku 1779*. Nerozuměl si ani s mnichy a už vůbec ne s rodinou Trauttmansdorffů. Nedokázali ocenit jeho tvůrčí nadání a spíše v něm vyzorovali chudého synka z podzámčí. Svou přezdívku „modrý abbé“ získal na zámku v Chudenicích, kde ho tak nazvali lidé díky jeho modrému oblečení.

¹³³ FRIDRICH, Jan. *Město Horšovský Týn od poloviny 16. století do bitvy bělohorské*, in: *Minulostí Západočeského kraje XIII*, 1976, str. 110.

kteřou jsem popisovala výše. Kromě subtilního bohatství se město mohlo pyšnit pivovarem, dvory, loukami, rybníky, cihelnou, pilou, mlýny, krčmou a vsí Malonice.¹³⁴

Co se týče pivovarnictví, ani Horšovský Týn nebyl výjimkou. Prosperitě pomáhala i zdejší vrchnost. Vilém z Lobkovic roku 1593 stvrdil horšovskotýnským měšťanům jejich várečné právo na bílé pšeničné a ječné pivo. Také obnovil výnos, který nařizoval točit jen pivo měšťanské.¹³⁵ Sládek byl pověřen provozem sladovny i pivovaru. Byl zodpovědný za jakost sladu a následně i piva. Za odvedenou práci mu bylo vypláceno 28 kop míšeňských grošů ročně, mohl chovat jednoho vepře. V pivovaru mohl i bydlet. Naopak mu bylo zakázáno kohokoli častovat pivem z městského pivovaru. Omezení platilo i pro pomocníky, kteří v pivovaru pracovali- měli přiděleny tři džbánky piva za den. Je nepochybné, že pivo z tohoto pivovaru šlo na odbyt. Podíl na tom mělo i zdejší panstvo, jelikož z toho profitovalo.¹³⁶

Dalším hospodářsky výnosným statkem se stal poplužní dvůr v Lazci.¹³⁷ Součástí tohoto dvora byly pole, louky a ovčín, který byl zakoupen třetí manželkou Jana ml. Popela z Lobkovic Alžbětou z Regendorfu díky výsadě císaře Ferdinanda I. z roku 1544.¹³⁸ I tato reálie byla stvrzena v roce 1593 jejím synem Vilémem. V listině vyzdvihuje, že dvůr je městským majetkem a obyvatelé města s ním můžou volně nakládat.¹³⁹

Nedílnou složkou majetku města byly rybníky a lesy. Mezi léty 1570-1634 probíhal o les, ležící na hranici s osvračínským panstvím, úporný spor mezi osvračínskými pány a městem. Pře byla vyřešena recipročním ujednáním – jednu půlku dostane město a druhou půlku dostane osvračínské panství. Celá rozloha lesů horšovskotýnského panství není známa, ale z pokynů městského polesného se dá usoudit, že jak o lesy, tak o rybníky mělo město zájem.¹⁴⁰

¹³⁴ FRIDRICH, Jan. *Město Horšovský Týn od poloviny 16. století do bitvy bělohorské*, in: *Minulostí Západočeského kraje XIII*, 1976, str. 117.

¹³⁵ Tamtéž, str. 117.

¹³⁶ Tamtéž, str. 117.

¹³⁷ Lazce, Lazec, Láz zaniklá osada ležící jihovýchodně od Horšovského Týna. První písemná zmínka pochází z roku 1177.

¹³⁸ FRIDRICH, Jan. *Město Horšovský Týn od poloviny 16. století do bitvy bělohorské*, in: *Minulostí Západočeského kraje XIII*, 1976, str. 117.

¹³⁹ Tamtéž, str. 117 – 118.

¹⁴⁰ Tamtéž, str. 118.

Nesmíme zapomínat, že jedno městské privilegium ukládalo možnost provádět myslivectví na všech pozemcích, které náležely městu.¹⁴¹

V rámci hospodářství patřily vrchnosti dva rybníky a sádky. Jeden rybník se nacházel za svatou Annou (kostel a pohřební místo Trauttmansdorffů), druhý se rozkládal pod Kněží Horou.¹⁴²

Své místo zde mělo také lesnictví. Polesný měl například zakázáno přisvojovat si suché stromy, vyvrácené stromy- tyto stromy měly být prodávány pro zisk obce. Pokud polesný kohokoli překvapil při kradení, měla být zloději odejmuta sekera i řetěz. O částce, kterou musí zloděj zaplatit, rozhodovala městská rada. Polesný dohlížel i na rybníky, zejména v případě hrozící povodně. Dále se také staral o to, aby nikdo nepůsobil škodu na loukách, které patřily městu.¹⁴³

Mezi léty 1559-1595 lze v Knize pamětihodností města naléznout pět jmen městských řezníků, ale s jistotou lze říci, že jich bylo více. Místní řezník mohl dávat dobytek na porážku ve městě a maso zpeněžovat v krámech k tomu určeným.¹⁴⁴

K roku 1541 byla domluvena dohoda mistrů bečvářů, kolářů, kovářů, mečířů, nožířů a zámečnicků o tom, že ve městě založí sdružený cech. Jejich zástupci byli vysláni do Stříbra k hlavám cechu stejné struktury. Požadovali, aby jim ohlásili artikule nového zřízení, jimiž by se řídil i nový cech v Horšovském Týně. Cechmistři jim vyhověli v září 1541. Listina obsahovala šest zásad cechu a byla opatřena dvěma pečeti. Týnské vrchnosti potvrzování trvalo mnohem déle. Jan mladší Popel z Lobkovic potvrdil artikule až 30. prosince 1542. Vyhradil si ale právo na změnu základních ustanovení, pokud by se prokázalo, že jeden z paragrafů by škodil jemu, anebo městu.¹⁴⁵

4.2 17. století

V této podkapitole bych se ráda zabývala cechem ševců, který ve městě působil mezi léty 1622-1860 (1873).

¹⁴¹ Tamtéž, str. 118.

¹⁴² Tamtéž, str. 118.

¹⁴³ Tamtéž, str. 119.

¹⁴⁴ Tamtéž, str. 122.

¹⁴⁵ Tamtéž, str. 123

Ševci, jedno z nejpotřebnějších řemesel, spravovali své dílny už v dobách středověku. Nikoli jen ve městech, nýbrž i na vesnicích. Oba „tábory“ se bály konkurence, dokonce i ze strany necechovních řemeslníků. V Horšovském Týně je cech ševců poprvé doložen již v roce 1515. Tento rok je obsažen v listině ševcovského cechu z Hostouně z roku 1625. V té je odkázáno na starší podobu tohoto předpisu, jímž měly být artikule cechu ševců z Horšovského Týna.¹⁴⁶

Další zmínka pochází až z roku 1581, kdy Martin Holub a Havel Chmel byli zvoleni za starší tohoto cechu a k této příležitosti museli purkmistrovi objasňovat, z jakého důvodu nedodržují bohoslužby v sudých dnech, jak bylo v minulosti tradicí.¹⁴⁷

Každý cech, i tento, míval svoji samosprávu, ale zároveň byl podroben správě města. Mistr, anebo mistři cechu bývávali zvoleni na shromážděních cechu a následně verifikováni radou města, u níž přísahali.¹⁴⁸ Volba musela být stvrzena vrchností města.¹⁴⁹

Tito cechovní činitelé obvykle měli na starost pokladnici cechu, která obsahovala majetek nejen v podobě peněz, ale i dokumenty cechu, nařízení, která bývala čtena na schůzích 3-4x za rok. Mistři cechu také posuzovali výrobky, které vyrobili aspiranti na mistrovské právo. V našem případě to znamenalo vytvoření 1x vysoké boty, 1x pánské boty a 1x ženské boty- toto platilo pro 19. století).¹⁵⁰

V polovině 17. století bylo ševcovství provozováno osmi mistry.¹⁵¹ V cechu nebyli řemeslníci jen z Horšovského Týna, ale i z okolí. Příkladem mohou být lokality jako například Březí, Doubrava, Křakov, Mašovice, Polžice, Srby, Tasnovice, Třebnice, atd.¹⁵²

¹⁴⁶ Státní okresní archiv Domažlice (dále jen SOKA Domažlice), Cech ševců Hostouň, statuta cechu z roku 1625, i. č. 1, lio 1.

¹⁴⁷ SOKA Domažlice, Archiv města Horšovský Týn (dále jen AM H. Týn), Liber memorabilium civitatis Tyn-Horssoviensis (1539) 1555–1768, i. č. 45, K 10, fol. 56r.

¹⁴⁸ K volbám cechovních starších viz AM H. Týn, volby cechovních starších v letech 1806, 1810, 1813, sign. 10/1/1, i. č. 480, č. kart. 26, přísahy cechovních starších v letech 1787, 1791–1794, sign. 10/1, i. č. 480, č. kart. 26.

¹⁴⁹ SOKA Domažlice, AM H. Týn, listina z 1. května 1622, již Maxmilián z Trauttmansdorffu dává městu nový městský řád, i. č. 29, L 29.

¹⁵⁰ SOKA Domažlice, AM H. Týn, záležitosti cechů, sign. 10/2 7, i. č. 480, č. kart. 26.

¹⁵¹ ZAHRADNÍKOVÁ, Magda, ČADKOVÁ, Iva. Berní rula 24: kraj Plzeňský, díl I., Praha: Státní ústřední archiv v Praze, 2002, str. 632 – 635.

¹⁵² SOKA Domažlice, AM H. Týn, záležitosti cechů, sign. II/27, i. č. 642, č. kart. 198.

5 Městská správa v 16. a 17. století

5.1 Správní poměry v 16. století

Velký požár v roce 1547 změnil tvář města. Docházelo k přestavbám všeho druhu – biskupská falce se změnila na panské renesanční sídlo či nové opevnění města, jež navazovalo na původní městskou zeď. K Horšovskému Týnu náležela hustě obydlená předměstí, jako bylo Velké předměstí (na jihu, pravý břeh Radbuzy), Pražské předměstí (na východě) a také je v pramenech uvedeno předměstí Na Božeži (jeho polohu ale neznáme).¹⁵³

O předbělohorském počtu obyvatel bohužel nic nevíme. Až sčítání spotřebitelů soli v roce 1702, včetně dětí do 10 let, ukázalo přesný počet – 1129 osob. Lepší jsou informace o počtech domů. Dne 24. srpna roku 1580 uhradilo císařskou daň, včetně obyvatel vsi Malonice, která byla součástí majetku města, celkem ze 194 osedlých.¹⁵⁴

Právním základem většiny měst v Čechách byla městská práva. Horšovský Týn získalo mezi léty 1375-1593 celkem 10 privilegií od českých králů nebo od svých sakrálních a profánních majitelů. Jejich platnost byla stvrzena 9 konfirmacemi.¹⁵⁵

Vždy, když se vlády ujal nový panovník, či nová vrchnost koupila nebo zdědila panství, hleděla městská rada potvrzení všech privilegií. V roce 1597 si měšťané nechali u městské rady z latiny do češtiny přeložit svá práva a konfirmace. Ta byla následně svázána do jednoho svazku. Dne 21. října téhož roku je potvrdil purkmistr a rada města Plzně vlastní pečeti, že prezentované originály jsou platné a že byly opsány slovo od slova.¹⁵⁶

Nejstarším privilegiem města bylo právo od císaře Karla IV. z roku 1375, které udělil tehdejšímu majiteli Horšovského Týna, pražskému arcibiskupovi Janu Očku z Vlašimi. Díky tomuto privilegiu mohlo město legitimně vybírat clo za všechno kupecké zboží, které bylo vezeno městem ve prospěch města. Tato výsada měla značný význam pro město i pro vrchnost. Město leželo na křižovatce významných obchodních cest do sousedního Bavorska. Výsadu z roku 1375 doplnil král Ferdinand I. Habsburský v roce 1546. Ten

¹⁵³FRIDRICH, Jan. *Město Horšovský Týn od poloviny 16. století do bitvy bělohorské*, in: *Minulost Západočeského kraje XIII*, 1976, str. 110 – 111.

¹⁵⁴ Tamtéž, str. 111.

¹⁵⁵ Tamtéž, str. 111.

¹⁵⁶ Tamtéž, str. 111 – 112.

potvrdil městu tři předešlá privilegia díky přímluvě Jana mladšího Popela z Lobkovic (nejvyšší český purkrabí; majitel Horšovského Týna žijící mezi léty 1510-1570¹⁵⁷). V této listině je také vylepšen znak města o černého orla s roztaženými křídly.¹⁵⁸

Když horšovskotýnské panství koupil v roce 1539 Jan mladší Popel z Lobkovic, poměry se trochu pozměnily. Změny probíhaly i za „kralování“ jeho synů Kryštofa a Viléma. Platila zásada, která nařizovala ve všech neshodách a soudech legislativou města Stříbra. To se řídilo právem jihoněmeckého Norimberku. Dále například platilo, že se rada města může shledávat bez ohledu na to, aniž by o tom věděla vrchnost.¹⁵⁹

Správou obce byla pověřena rada města, která čítala dvanáct členů v čele s purkmistrem. Rada se každý rok obnovila v přítomnosti panstva, anebo panského úředníka.¹⁶⁰ Jako purkmistr je například zmiňován v roce 1565 Matyáš Píšek, o rok později Karel Šturm, z roku 1581 Laurenc Kalamich, z roku 1595 Václav Vostracký a z roku 1604 Vít Strážský.¹⁶¹

Podstatnou část tvořili zaměstnanci města. Mezi ně patřili například písař, učitelé s rektorem, varhaník, zvoník, sládek, polesný apod. Jejich společenská úroveň nebyla nijak valná. Dostávali, většinou, nízký plat, který byl obohacený příjmy z konkrétní činnosti, kterou vykonávali, nebo mohli používat majetek města.¹⁶²

5.2 Správní poměry v 17. století

V roce 1622 došlo k výměně majitelů panství. Vilému staršímu Popelovi z Lobkovic byl zkonfiskován majetek, jenž byl následně prodán Maxmiliánovi z Trauttmansdorffu. Trauttmansdorff následně 1. května 1622 městu potvrdil všechna jeho privilegia, také uveřejnil nový městský řád.¹⁶³ V něm je vymezeno pravidlo, které ukládá, že volba cechmistrů je podřízena vrchnosti.¹⁶⁴ Ale o obnově městské rady není v dokumentu ani

¹⁵⁷ Jan mladší Popel z Lobkovic. In: Wikipedia [online]. [cit. 2020-11-27]. Dostupné z:

https://cs.wikipedia.org/wiki/Jan_mlad%C5%A1%C3%AD_Popel_z_Lobkovic

¹⁵⁸ FRIDRICH, Jan. *Město Horšovský Týn od poloviny 16. století do bitvy bělohorské*, in: *Minulostí Západočeského kraje XIII*, 1976, str. 112.

¹⁵⁹ Tamtéž, str. 113.

¹⁶⁰ Tamtéž, str. 114.

¹⁶¹ SOKA Domažlice, AM H. Týn. *Kniha pamětihodností města*, fol. 8, 11, 13, 14, 35, 55, 61, 63, 82, 78, 81.

¹⁶² FRIDRICH, Jan. *Město Horšovský Týn od poloviny 16. století do bitvy bělohorské*, in: *Minulostí Západočeského kraje XIII*, 1976, str. 114.

¹⁶³ FRIDRICH, Jan. *K obnovování městské rady a ostatních přísežných v Horšovském Týně v 17. a 18. století*, in: *Výroční zpráva OkA Domažlice*, 1986, str. 48.

¹⁶⁴ FRIDRICH, Jan. *Horšovský Týn za války třicetileté*, in: MZK, sv. XVIII., Plzeň 1986, str. 189.

poznámka. Je možné, že se jednalo o právní úkon, jenž byl současníkům dobře znám, a tudíž nepovažovali za důležité zapsat jej do městských práv.¹⁶⁵

Ke správním orgánům města v této době patřil rychtář (+ přidání nebo vedlejší rychtáři), městská rada, městští starší a cechovní mistři. Zástupcem vrchnosti byl rychtář a panstvu také přísahal. Spravoval policejní záležitosti, bezpečnostní složku města a řád města. V dobách minulých měl na starost ještě soudní záležitosti města, ale na konci 17. století si soudnictví převzala rada města, tudíž rychtářský vliv byl pak nepřímý. Samozřejmě, že rychtář na své povinnosti nebyl sám, měl k sobě přidružené pomocníky (přidaný nebo vedlejší rychtář). Ti byli ve městě obvykle tři.¹⁶⁶

Rada města měla vždy dvanáct členů a pokaždé bránila práva a městský zájem. V čele rady stával primas, který se staral o hospodářství města. Radní schůze vedl purkmistr a v jeho úřadu byli radní alternováni každé čtyři týdny.¹⁶⁷

Obecní schůze se nemohly setkat vždy. Tudíž byli vybíráni pomocníci z řad měšťanů, kteří se stávali obecními staršími. Starší reprezentovali obec, pomáhali rychtáři, a dokonce i radě přispívali k řešení závažnějších městských otázek. Ve městě fungovali celkem čtyři.¹⁶⁸

Cechmistři byli voleni při obnově rady města. Jejich zvolení záviselo na schválení panstvem. Počet cechmistrů závisel na členech jednotlivých cechů- obecně se bere za to, že byli dva až tři.¹⁶⁹

Věrohodné informace o obnovování rady města a rychtářského úřadu máme až z dob majitele Maxmiliána z Trauttmansdorffu, který město vlastnil mezi léty 1622-1650. On sám provedl obnovu městské rady v dubnu 1623, dubnu 1625 a v dubnu 1629. Ve 30. letech, pro císařské povinnosti, ho zastupoval hejtman panství Trautner z Trautenheimu v přítomnosti Adama Matyáše z Trauttmansdorffu, syna Maxmiliána z Trauttmansdorffu.¹⁷⁰ Záznamy o jednotlivých obnoveních jsou uvedeny v listech

¹⁶⁵ FRIDRICH, Jan. *K obnovování městské rady a ostatních přísežných v Horšovském Týně v 17. a 18. století*, in: Výroční zpráva Oka Domažlice, 1986, str. 48.

¹⁶⁶ Tamtéž, str. 48.

¹⁶⁷ Tamtéž, str. 49.

¹⁶⁸ Tamtéž, str. 49.

¹⁶⁹ Tamtéž, str. 49.

¹⁷⁰ Tamtéž, str. 49.

na konci knihy Pavla Kristiána z Koldína (*Knihy městských práv Pavla Kristiána z Koldína*).¹⁷¹

Z období konce vlády Maxmiliána z Trauttmansdorffu, který umírá v červnu 1650, nemáme žádné zprávy. Rovněž ani z dob Adama Matyáše nemáme žádných zpráv. Novější zprávy pocházejí až z dob Maxmiliánova vnuka Rudolfa Viléma, který vlastnil panství mezi léty 1684-1689, ale to není předmětem tohoto zkoumání.¹⁷²

¹⁷¹ SOKA Domažlice, AM Horšovský Týn, 1579-1651, *Knihy městských práv Pavla Kristiána z Koldína*.

¹⁷² FRIDRICH, Jan. *K obnovování městské rady a ostatních přísežných v Horšovském Týně v 17. a 18. století*, in: Výroční zpráva OkA Domažlice, 1986, str. 49.

6 Náboženské poměry v 16. a 17. století

6.1 Nábožensko-národnostní poměry 16. století

Progresivní náboženský směr, protestantství, si našel příznivce i na panství Horšovský Týn v první polovině 16. století. Dokonce městská rada v roce 1568 chtěla vytrestat čtyři řemeslníky za to, že docházeli na bohoslužby do domažlického husitského kostela. Další případ je z roku 1571, kdy zdejší arciděkan Václav Frumholt znemožnil pohřbení neznámé ženy, která přišla do města a nečekaně skonala. Myslel si o ní, že byla protestantského vyznání. Přesto se ale protestantství šířilo dál.¹⁷³

V Horšovském Týně se tehdy nacházely dva kostely. Jeden na centrálním náměstí – farní kostel sv. Petra a Pavla.¹⁷⁴ Druhý stál na Velkém předměstí – kostel sv. Apolináře (jedna z nejstarších sakrálních staveb města).¹⁷⁵ U kostela sv. Petra a Pavla fungoval úřad archidiákona (arciděkana), který sem byl přesunut z Horšova ve 13. století. Ale v druhé polovině 16. století prezentoval jen zbytky sakrální správy doby předhusitské.¹⁷⁶

6.2 Náboženské a národnostní poměry v na přelomu 16. a dále v 17. století

Horšovský Týn byl vždy výhradně českým městem. Tuto povahu si uchovalo i v době předbělohorské. Z 265 jmen obyvatelů, kteří byli uvedeni v Knize pamětihodností města v intervalu 1555-1614 je pouze 18 jmen, která mohou podotýkat německý původ.¹⁷⁷

V roce 1595 městská rada oslovila arcibiskupa s přáním, aby na zdejší faru dosadil jistého faráře. Jméno onoho faráře není udáno. Arcibiskup jim vyhověl a o tomto případě informoval majitele panství Viléma staršího Popela z Lobkovic. Vilémova rodina byla velmi katolicky orientována, ale on sám konvertoval k protestantství. Než se dozvěděl o plánech městské rady, měl v úmyslu dosadit na post faráře duchovního z Hory sv. Václava, jenž by byl vhodný pro jeho náboženské smýšlení. Psal arcibiskupovi o tom, že nevydal městské radě žádné svolení o obsazování fary. Arcibiskupova odpověď z 11.

¹⁷³ Tamtéž, str. 130.

¹⁷⁴ Tamtéž, str. 130.

¹⁷⁵ Památky města. In: Městské kulturní zařízení [online]. [cit. 2020-11-26]. Dostupné z: <https://www.mkzht.cz/cs/historie-pamatky/>

¹⁷⁶ Fridrich, Jan. Město *Horšovský Týn od poloviny 16. století do bitvy bělohorské*, in: *Minulost Západočeského kraje XIII*, 1976, str. 130.

¹⁷⁷ Tamtéž, str. 130.

prosinec poukazovala na fakt, že pražští arcibiskupové vždy vybírali katolické duchovní na horšovskotýnské panství. Také odkazoval na Zemské zřízení, které ustanovilo, že fary, které byly katolické, měli i dál zůstat katolickými. Po neúspěších v roce 1595 přišel rok 1596. Arcibiskupovi se povedlo na zdejší faru dosadit katolického duchovního. Jenže to se nelíbilo majiteli panství. Ten zareagoval tím způsobem, že na své panství povolal protestantského kazatele Hansena z Německa. Věnoval mu dům katolického měšťana. Když se měšťan nehodlal odstěhovat, nechal jej zbit. Nezapomněl ani na městskou radu. Nechal si předvést purkmistra i konšely a následně je vsadil do vězení. Dále vyhrožoval, že město zbaví privilegií, vězně nutil, aby se zřekli katolictví. Svého cíle dosáhl – arcibiskupem jmenovaný duchovní odešel. Tyto a podobné události byly tématem rokování zemského sněmu. Na počátku května roku 1597 pražský arcibiskup bědoval císaři Rudolfovi II., jak je katolické náboženství utiskováno.¹⁷⁸

Protestantský duchovní Hansen zde zatím zřídil školu a vyučoval děti katechismu v evangelickém směru. Dočkal se úspěchů i náklonnosti obyvatelstva. Opět ale přišly stížnosti od městské rady. Rozepře mezi arcibiskupem a Vilémem trvaly do roku 1604. Do konfliktu musel zasáhnout sám císař Rudolf II. Neustále probíhaly boje o kněze. Nakonec arcibiskup požádal císaře, aby donutil Viléma staršího Popela z Lobkovic k pořádku a celé panství, aby ponechal v katolické víře. Císař vyhověl arcibiskupovi a prostřednictvím dopisu z 8. dubna uložil Vilémovi důtku a také mu bylo nařízeno, aby se k arcibiskupově stížnosti vyjádřil písemně do České dvorské kanceláře.¹⁷⁹

Vilém starší Popel z Lobkovic zápolil s arcibiskupem metodami jemu vlastními a své přesvědčení nezměnil v osudných letech 1618-1620. Co ale bylo amorální, byl jeho fyzický i psychický útisk poddaných. Jenže takové poměry a postupy byly v té době normální a děly se na mnoha panstvích v Čechách. Následkem byla ale zášť vůči vrchnosti, a dokonce i názor, že stavovské povstání není záležitostí všech, ale jen šlechty. Příznačným důkazem takové reality je právě případ z horšovskotýnské panství.¹⁸⁰

V době vpádu císařsko-ligistických vojsk do Čech roku 1620 nedlouho po kapitulaci Domažlic (9. října – skoro celý měsíc před bitvou na Bílé hoře), dorazili k Baltazarovi de Marradas, generálnímu císařskému komisaři, poslové z Horšovského Týna. Ti prohlašovali, že majitel panství Vilém starší Popel z Lobkovic, coby nejvyšší hofmistr

¹⁷⁸ Tamtéž, str. 132.

¹⁷⁹ Tamtéž, str. 133 – 134.

¹⁸⁰ Tamtéž, str. 134.

českého království, setrvává v Praze, ale že oni chtějí zachovat věrnost císaři. Požadovali i vojenskou ochranu.¹⁸¹

¹⁸¹ Tamtéž, str. 134.

7 Dobročinná činnost

7.1 Nadace

Historie nadací sahá až do raného středověku. Charitativní instituce se utvářely pod vlivem církve, byly součástí církevní organizace a byly spravovány orgány církve. V době reformace přišla nová fáze ve vývoji nadací. Od konce 16. století se v Čechách objevovaly rekatolizační snahy, které ale vyvrcholily až v době pobělohorské.¹⁸²

Jedním z důvodů dluhů a celkového úpadku hospodářství českých měst v období třicetileté války bylo kvartýrování/ložírování vojsk. Náklady, které se tím městům vytvořily, byly kolosální. Tyto poměry můžeme spatřovat i na horšovskotýnském panství. Město bylo takřka vždy zabráno bavorským vojskem. Bavorský soused pokládal Čechy za svůj triumf.¹⁸³

V průběhu války se k věřitelům řadil i farář Ondřej Birut Honezovský. Tento kněz nevycházel dobře s kolátory a také panstvem, bratry Mikulášem a Jindřichem Sršou Nebilovskými z Drahozuze a na Poleni. Tudíž mnohokrát setrval v Horšovském Týně, kde mu rada města poskytovala stravu a byt. Roku 1625 docílily půjčky obnosu 1300 kop míšeňských grošů. Téhož roku město vyhotovilo faráři dlužní úpis, jímž se přislíbilo hradit mu z kapitálu 6 % úroků. Nejspíš k této příležitosti Birut před svědky prohlásil, že zamýšlí v budoucnu zřídit z oněch peněz nadaci u kostela svaté Anny v Horšovském Týně.¹⁸⁴

Ke konci roku 1626 Birut vážně onemocněl. Na konci ledna ho navštívil plzeňský arciděkan Bartoloměj Kuldán s Janem Flaxiem z Čěnkova, horšovskotýnským arciděkanem, a také zástupci rady města, aby ho upozornili na to, co slíbil. Duchovním šlo jistě o zisk, který by jinak nezískali. Místní arciděkan mu připomínal jeho zdejší pobyty a žádal ho o platné svolání. To se týkalo přání, aby z těchto prostředků byla vybudována nadace při kostele svaté Anny. Farář s tím souhlasil a stvrdil to podáním ruky. Mimo jiné Flaxius navrhol, že mu sepíše závěť. Ale to Birut odmítal. Když se ale dozvěděl, že

¹⁸² HOETZEL, Jiří, HÁCHA, Emil. ed. *Slovník veřejného práva československého*. Brno: Polygrafia, 1932. 1210 s. I až O, sv. II. str. 711.

¹⁸³ FRIDRICH, Jan. *Nadace v Horšovském Týně v 17. století*, in: Výroční zpráva OkA Domažlice, 1980, str. 62.

¹⁸⁴ Tamtéž, str. 62.

Jindřich Srša Nebilovský (kolátor), který se účastnil jednání, opustil pokoj, řekl, že to rád udělá, avšak že jeho vrchnost ho nechává střežit a vyjádřil obavu o svůj život.¹⁸⁵

Jeho obava jistě byla oprávněná. Když kněz opravdu skonal, bratři napsali radě města v dopise z 9. dubna 1627, že farář odešel bez závěti, tudíž oni, coby kolátoři, dědí všechn jeho majetek. Také uvedli, že v Birutově dědictví našli dlužní úpis na 1300 kop míšeňských grošů z roku 1625, který je ověřen městskou pečetí. Nebilovští se rozmysleli, že úrok (6 %) nechají, ale požadovali, aby jim obyvatelé města úpis ponechali a dlužené úroky dorovnali. Rada města se ale prokazovala psaným tvrzením od Flaxia z 1. července 1627, která říká, že farář Birut dokud byl živ, se vyslovil, aby byla ve městě zřízena nadace. Tím dala kolátorům vědět, že jejich požadavek není právně podložen.¹⁸⁶

To ale nebyl konec. Jednání o nadaci se vlekla poměrně dlouhou dobu. Rada se řídila svým postupem, leč ten odporoval pražské konzistoři, která nadaci zaznamenala do Knihy nadací.¹⁸⁷

V dopise z počátku května 1629 byla městská rada pověřena správou nadace, ale také jí bylo nařízeno, aby od začátku roku 1629 vyplácela 1000 kop míšeňských grošů ročně arciděkanovi, jenž měl celebrovat za zemřelé, 40 kop míšeňských grošů Na renovaci kostela sv. Anny 20 kop míšeňských grošů a ze zůstatku 300 kop míšeňských grošů, 18 kop míšeňských grošů nakoupit potřeby do kostela.¹⁸⁸

Zhruba ve stejné době rada města vedla další dva církevní majetky a šest jiných nadací. Některé z nich byly založeny v době před rokem 1620. Tyto nadace měly svá pojmenování: Chlumčanská, Marklovská, Skriboniovská, Paitzendorfská, Patzendorfská, Purkhartovská. Bohužel se nedochovaly zmínky o tom, kdy přesně vznikly. Jako nejstarší je brána nadace Jindřicha Skribonia, kterou založil v roce 1585.¹⁸⁹ Skribonius žil pravděpodobně mezi léty 1510-1586. Byl erudovaným knězem a vychovatelem v několika rodinách šlechticů. Díky svým zásluhám ho povýšili do stavu šlechtického s přídomkem z Horšova.¹⁹⁰

¹⁸⁵ Tamtéž, str. 62 – 63.

¹⁸⁶ Státní oblastní archiv Plzeň, pobočka Klatovy, fond Velkostatek Horšovský Týn, i. č. 709.

¹⁸⁷ FRIDRICH, Jan. *Nadace v Horšovském Týně v 17. století*, in: Výroční zpráva OkA Domažlice, 1980, str. 63.

¹⁸⁸ SOKA Domažlice, fond Archiv arciděkanství Horšovský Týn, Pamětní kniha arciděkanství z let 1581-1837, i. č. 1, list 109.

¹⁸⁹ FRIDRICH, Jan. *Nadace v Horšovském Týně v 17. století*, in: Výroční zpráva OkA Domažlice, 1980, str. 63.

¹⁹⁰ Tamtéž, str. 68.

Kromě toho byly v Horšovském Týně další čtyři nadace a dva církevní pozemky, které byly spravovány bohatšími měšťany. Držitelé se zaručovali jejich majetkem za jim svěřené statky. Také měli pravomoc přenechat nadaci či pozemek jiné důvěryhodné osobě, která by tím převzala i jejich povinnosti. Tyto legáty měly i svůj hospodářský smysl.¹⁹¹

Když švédská vojska v roce 1641 vpadla do Čech, část z nich usadila se v Horšovském Týně a po občanech požadovala částku 10 000 výpalného. V této době pomohli Stříbrští zaplatit onu částku, tudíž zabránili pohromě. Po skončení války Stříbro požadovalo částku zpět. Je možné, že v důsledku tohoto přešla Birtutova nadace pod správu Stříbra.¹⁹²

7.2 Špitály

Špitály mají v Čechách dlouhou tradici. Původním účelem špitálů bylo se starat o staré lidi. Dlouhou dobu měli špitály na starost duchovní. Jejich zřízení stvrzovali arcibiskupové.¹⁹³

7.2.1 Kostel svatého Fabiána a Šebestiána se špitálem

Tento kostel stával na Velkém předměstí. Správu místního špitálu měly na starost dvě místní ženy. V roce 1561 byla zmiňována nějaká Martinová, o tři roky později Kateřina Košťálová a Anna Volfová apod. Před zbouráním starého špitálu budova zahrnovala epigraf, který založení špitálu zařazoval k roku 1638.¹⁹⁴

7.2.2 Kapucínský klášter

Klášter byl postaven mezi lety 1650-1654. Dle tradice se udává, že podnětem bylo mimořádné vyléčení Maxmiliána z Trauttmansdorffu. Při jednáních ve Vestfálsku ochorel, ocitl se v péči kapucínských bratří a zotavil se. Jako vyjádření uznání nechal zbudovat ve městě kapucínský klášter. Generální sněm toto rozhodnutí schválil v roce 1641 v Linci. Město navštívil v roce 1647 kněz Ludvík von Rosenhein, aby zvolil dobré místo pro objekt. Budováním byl pověřen Vít ze Štrassburku. Počátku stavby se ale Maxmilián nedomáhal, neboť v červnu 1650 ve Vídni zemřel. Ve své závěti ustanovil svého pokračovatele ve výstavbě-syna Adama Matyáše z Trauttmansdorffu. Základní kámen byl posvěcen v srpnu 1650 pražským arcibiskupem Arnoštem Vojtěchem z Harrachu a

¹⁹¹ Tamtéž, str. 64.

¹⁹² Tamtéž, str. 69.

¹⁹³ WINTER, Zikmund. *Kulturní obraz českých měst: život veřejný v XV. a XVI. věku*. V Praze: Matice česká, 1890. Spisy musejní (Matice česká). str. 106.

¹⁹⁴ PROCHÁZKA, Zdeněk; KONDRYS, Antonín; ROŽMBERSKÝ, Petr. *Horšovskotýnsko = Bischofteinitzer Region*. Horšovský Týn: Nakladatelství Českého lesa, 1998, ISBN 80-901877-6-5. str. 71.

Adamem z Trauttmansdorffu k tomu položil medaili s vyobrazením svého otce. Prvním kvardiánem se stal Norbert Mogantius. Původně byl kostel zasvěcen svatému Vítu, svatému Františku a svatému Antonínu z Padovy. Pozdější odborná díla pojednávají o svatém Vítu, svatém Václavu a sv. Vojtěchu. Barokní klášter se skládá z kostela a trojkřídlého vlastního kláštera, který je doplněn o separovanou stavbu-opatství. Dle regulí řádu se jedná o jednoduchou stavbu mající předlohu v jednotném plánu. Podle něj byl vystavěn kapucínský klášter v Praze na Loretánském náměstí či klášter kapucínů v Sušici.¹⁹⁵

¹⁹⁵ GRYC, Stanislav; KUNEŠ, Václav; THOMAYER, Luděk. *Paměť domů: stavební vývoj významných domů v Horšovském Týně a osudy jejich obyvatel*. Horšovský Týn: Město Horšovský Týn, 2005. str. 8 – 11.

Závěr

Tato práce si dala za cíl představit život měšťanů na horšovskotýnském panství v průběhu třicetileté války z hlediska historicko-politického vývoje a kontextu hospodářského, sociálního a náboženského. Každé hledisko bylo srovnáno v rámci 16. a 17. století. První kapitola zahrnuje vývoj před třicetiletou válkou, od působení pražských biskupů až po první Lobkovice, Jana a Kryštofa Popela z Lobkovic.

Jádrem práce je druhá kapitola, která popisuje události českých dějin (stavovské povstání, bitva na Bílé hoře, poprava 27 českých povstalců), které jsou zároveň zasazovány do kontextu regionálních dějin. Zásadní událostí byla třetí pražská defenestrace, kvůli které následně došlo ke staroměstské exekuci, která zasáhla většinu obviněných. Konfiskovaný majetek Viléma staršího Popela z Lobkovic se dostal do rukou nových majitelů, kteří jej vlastnili až do roku 1945. Po bělohorské bitvě Horšovskotýnští zachovali věrnost císaři a katolické církvi. Fáze třicetileté války můžeme rozdělit na krušnější etapy (20. léta, 40. léta) a na klidnější období (30. léta). I přes Trauttmansdorffovu přímluvu u císaře byly umístěny švédské posádky v Horšovském Týně. Následky švédského působení byly nezměrné. Město se z jejich pobytu vzpamatovalo dlouho. Konec druhé kapitoly se týká mírových jednání ve vestfálských městech Münster a Osnabrück a Maxmiliánově účasti na nich.

Hospodářský vývoj pojednává o faktech, která lze najít v Knize pamětihodností města. Uvádí se zde, že v druhé polovině 16. století se Horšovský Týn stal bohatým městem. Ve vlastnictví měl pivovar, dvory, louky, cihelnu, pilu atd. V této době vynáší i pivovarnictví, lesnictví a rybníkářství. V první polovině 16. století byl založen sdružený cech bečvářů, kolářů, kovářů, mečířů, nožířů a zámečníků. Majitel panství zdržoval signování těchto artikulí až do konce roku 1542. V podkapitole zabývající se 17. stoletím jsem zkoumala cech ševců, v němž bylo osm mistrů. Součástí cechu nebyli jen řemeslníci z Horšovského Týna, ale i širšího okolí, jako například z Třebnic, Křakova atd.

Kapitola o správních poměrech v 16. a 17. století je opět rozdělena do dvou podkapitol. V 16. století byla díky císaři Ferdinandovi I. Habsburskému potvrzena předchozí privilegia. Došlo také k vylepšení městského znaku o černého orla s roztaženými křídly. V 17. století byl uveřejněn nový městský řád. Správní orgán byl tvořen rychtářem, pomocnými rychtáři, městskou radou, cechovními mistry a městskými staršími. Rada

města pak měla 12 členů. K obnovování městských rad máme důvěryhodné informace až z dob Maxmiliána z Trauttmansdorffu. K obnově došlo v letech 1623, 1625 a 1629.

Nábožensko-národnostní poměry v 16. století jsou ve znamení přicházejícího protestantství. V kapitole přelomu 16. a 17. století je představen konflikt mezi majitelem panství Vilémem starším Popelem z Lobkovic a arcibiskupem. Pointou v celém sporu byla volba duchovního na horšovskotýnském panství. Vilém sem dosazoval luteránské kněze, jelikož on sám k luteránství konvertoval. Naopak arcibiskup sem povolával katolické kněze. Rozepře mezi arcibiskupem a Vilémem trvaly do roku 1604. Celý případ řešila Česká dvorská kancelář i císař Rudolf II.

Poslední kapitola se zabývá dobročinnou činností probíhající v Horšovském Týně. Nejdříve jsem prozkoumala nadace, které působily ve městě před válkou, ale i během války. Historie nadací je dlouhá, sahá až do raného středověku. Největším problémem měst v době třicetileté války bylo ložirování/kvartýrování vojsk. Města musela vojáky živit, a navíc se musela potýkat s dalšími nekalými živly. Ve 20. letech 17. století se věřitelem stal farář Ondřej Birut Honezovský. Koncem roku 1626 ale vážně onemocněl, a proto myšlenka nadace při kostelu svaté Anny byla v ohrožení. Jednání o založení se vlekla poměrně dlouho. Začátkem května roku 1629 byla správou nadace pověřena městská rada. Ve stejný čas ale také spravovala další dva církevní majetky a šest jiných nadací, které byly založeny již v době předbělohorské. Za nejstarší je považována nadace Jindřicha Skribonia, kterou zřídil v roce 1585. Je pravděpodobné, že z důsledků kvartýrování švédského vojska přešla Birutova nadace pod správu Stříbra. Druhou část kapitoly jsem věnovala špitálům, které byly ve městě provozovány na dvou místech. Tím prvním byl kostel svatého Fabiána a Šebestiána, který stával na Velkém předměstí. Do dnešních dob se ale nezachoval. Druhým místem byl kapucínský klášter, jehož stavba započala v roce 1650. Hlavním podnětem bylo zázračné uzdravení Maxmiliána z Trauttmansdorffu. Když ve Vestfálsku onemocněl, kapucíni se o něj postarali a jako projev díky jim nechal založit klášter. Jeho dostavby se ale nedožil, neboť zemřel v červnu roku 1650 ve Vídni, tudíž zde není ani pochován. Původně byl klášter zasvěcen svatému Vítu, svatému Františku a svatému Antonínu Paduánskému. V pozdějších spisech ale najdeme svatého Víta, svatého Václava a svatého Vojtěcha.

Tato práce může být jistě východiskem pro další práce, které by na ni navazovaly. Pokračovat by se jistě dalo prací, která mapuje celý rod Trauttmansdorffů, protože nejen

Maxmilián byl významným členem tohoto, původně rakouského, rodu. Bylo by určitě zajímavé více prozkoumat náboženskou a sociální problematiku v širším období, než je třicetiletá válka.

Summary

This bachelor thesis examines Horšovský Týn in Thirty Years' War. Researched term is linked to a new owner Maxmilian of Trauttmansdorff who won this manor in 1623. Next chapter describes run of the Thirty Years' War- prologue, centre, epilogue. Meanwhile, there are information on primal owner Vilém Popel z Lobkovic and the new owner. Next chapter presents data about population-economic situation, religious relation and town's management in 16th and 17th century. The last chapter deals with foundations which were established in 16th century and Capuchin monastery, where they took care of people.

Seznam použité literatury a pramenů

1 Primární prameny

A) Archiválie

K volbám cechovních starších viz AM H. Týn, volby cechovních starších v letech 1806, 1810, 1813, sign. 10/1/1, i. č. 480, č. kart. 26, přísahy cechovních starších v letech 1787, 1791–1794, sign. 10/1, i. č. 480, č. kart. 26.

KINKOROVÁ, Radka, 2014. *Cech ševců Horšovský Týn 1622–1860 (1873)*. Státní okresní archiv Domažlice se sídlem v Horšovském Týně. Horšovský Týn.

Kniha pamětihodností města, s. 2, 96, 126.

OESTA, FAT, sign. AT-OeStA/AVA FA Trauttmansdorff 88, S1/13, fol [521-522], seznam šlechticů a jejich rodinných příslušníků zajatých Švédy při přepadení Prahy, 1648.

OESTA-HHStA, sign. AT-OeStA/HHStA Österreichische Geheime Staatsregistratur 96, 96-32, korespondence se švédskými generály i Isaakem Volmarem ohledně propuštění Adama Matyáše z Trauttmansdorffu s rodinou, 1648.

SokA Domažlice, AM H. Týn. Kniha pamětihodností města, fol. 8, 11, 13, 14, 35, 55, 61, 63, 82, 78, 81.

SokA Domažlice, AM H. Týn, listina z 1. května 1622, již Maxmilián z Trauttmansdorffu dává městu nový městský řád, i. č. 29, L 29.

SokA Domažlice, AM H. Týn, záležitosti cechů, sign. 10/2 7, i. č. 480, č. kart. 26.

SokA Domažlice, AM H. Týn, záležitosti cechů, sign. II/27, i. č. 642, č. kart. 198.

SokA Domažlice, AM Horšovský Týn, 1579-1651, *Kniha městských práv Pavla Kristiána z Koldína*.

SokA Domažlice, Archiv města Horšovský Týn (dále jen AM H. Týn), Liber memorabilium civitatis Tyn–Horssoviensis (1539) 1555–1768, i. č. 45, K 10, fol. 56r.

SokA Domažlice, fond Archiv arciděkanství Horšovský Týn, Pamětní kniha arciděkanství z let 1581-1837, i. č. 1, list 109.

Státní oblastní archiv Plzeň, pobočka Klatovy, fond Velkostatek Horšovský Týn, i. č. 709.

Státní okresní archiv Domažlice (dále jen SOkA Domažlice), Cech ševců Hostouň, statuta cechu z roku 1625, i. č. 1, lio 1.

Státní zámek Horšovský Týn, sign. HT-299-345, soupis mobilitáře zámku Horšovský Týn [polovina 20. století].

2 Sekundární prameny

A) Periodika

FRIDRICH, Jan. *Horšovský Týn za války třicetileté*, in: MZK XVIII, Plzeň 1982, str. 185-198.

FRIDRICH, Jan. *K prodeji panství Horšovský Týn roku 1622: Kapitola z dějin pobělohorských konfiskací*, in: MZK XVII, Plzeň 1981, str. 87 – 98.

FRIDRICH, Jan. *K obnovování městské rady a ostatních přísežných v Horšovském Týně v 17. a 18. století*, in: Výroční zpráva OkA Domažlice, 1986, str. 48 – 56.

FRIDRICH, Jan. *Město Horšovský Týn od poloviny 16. století do bitvy bělohorské*, in: Minulostí Západočeského kraje XIII, 1976, str. 109 – 135.

FRIDRICH, Jan. *Nadace v Horšovském Týně v 17. století*, in: Výroční zpráva OkA Domažlice, 1980, str. 62 – 69.

THOMAYER, Luděk. *HORŠOVSKÝ TÝN A BÍLÁ HORA. ZPRAVODAJ města Horšovský Týn*. Horšovský Týn: MKZ Horšovský Týn, 2020, str. 13.

B) Literatura

ADAMOVÁ, Karolína; LOJEK, Antonín; SCHELLE, Karel. *Velké dějiny zemí Koruny české Tematická řada. Stát*. Litomyšl: Paseka, 2015. ISBN 978-80-7432-652-3.

BÍLEK, Tomáš Václav. *Dějiny konfiskací v Čechách po r. 1618*. Praha: Nákladem Musea království českého, 1882.

BRDLÍK, František. *Průvodce po dějinách od nejstarších dob po skončení světové války*. Praha: Alois Hynek, 1926.

- ČECHURA, Jaroslav. *Zimní král aneb České dobrodružství Fridricha Falckého*. Praha: Rybka Publishers, 2004. ISBN 80-86182-79-7.
- ČECHURA, Jaroslav. *České země v letech 1584-1620 první Habsburkové na českém trůně II*. Praha: Libri, 2009. ISBN 978-80-7277-388-6.
- DOUŠA, Jaroslav, 1995. *REKATOLIZACE V ČESKÝCH ZEMÍCH. Sborník příspěvků z konference v Jičíně dne 10. září 1993*. Pardubice: Městský úřad.
- GRYC, Stanislav; KUNEŠ, Václav; THOMAYER, Luděk. *Paměť domů: stavební vývoj významných domů v Horšovském Týně a osudy jejich obyvatel*. Horšovský Týn: Město Horšovský Týn, 2005.
- HOETZEL, Jiří, HÁCHA, Emil, ed. *Slovník veřejného práva československého*. Brno: Polygrafia, 1932. 1210 s. I až O, sv. II.
- JEČNÝ, Josef. *Vývoj českého mincovnictví*. Plzeň: Západočeské umělecko-průmyslové muzeum, 1929.
- KASÍK, Stanislav. *Lobkowiczové: dějiny a genealogie rodu*. České Budějovice: Veduta, 2002. ISBN 80-903040-3-6.
- KROFTA, Kamil. *Majestát Rudolfa II*. Praha: Historický klub, 1909.
- KUNEŠ, Václav. *KOSTEL SVATÉ ANNY NA VRŠÍČKU*. Horšovský Týn: Město Horšovský Týn, 2007.
- KUNEŠ, Václav. *KAPITOLY Z DĚJIN HORŠOVSKÉHO TÝNA*. Domažlice: Nakladatelství Českého lesa, 2020. ISBN 978-80-7660-005-8.
- LÍVA, Václav. *Prameny k dějinám třicetileté války III. (1618-1625)*. Praha: Naše vojsko, 1951. *Prameny k dějinám třicetileté války*, sv. 3.
- LÍVA, Václav. *Prameny k dějinám třicetileté války VII. (1643-1645)*. Praha: Naše vojsko, 1955. *Prameny k dějinám třicetileté války*, sv. 7.
- LÍVA, Václav. *Prameny k dějinám třicetileté války VIII. (1646-1648)*. Praha: Naše vojsko, 1957. *Prameny k dějinám třicetileté války*, sv. 8.

PAVELEC, Petr; GAŽI, Martin. *Ve znamení Merkura. Šlechta českých zemí v evropské diplomacii*. České Budějovice: NPÚ, ÚPS v Českých Budějovicích, 2020, ISBN 978-8087890-31-8.

PROCHÁZKA, Zdeněk; KONDRYS, Antonín; ROŽMBERSKÝ, Petr. *Horšovskotýnsko = Bischofteinitzer Region*. Horšovský Týn: Nakladatelství Českého lesa, 1998. ISBN 80-901877-6-5.

SKÁLA ZE ZHOŘE, Pavel. *Historie česká od r. 1602 do r. 1623*. Praha: I.L. Kober, 1866.

ŠINDELÁŘ, Bedřich. *VESTFÁLSKÝ MÍR A ČESKÁ OTÁZKA*. Praha: Academia, 1968.

UHLÍŘ, Dušan. *Černý den na Bílé hoře 8. listopad 1620*. Brno: AVE, 1998. ISBN 80-902242-6-1.

WINTER, Zikmund. *Kulturní obraz českých měst: život veřejný v XV. a XVI. věku*. V Praze: Matice česká, 1890. Spisy musejní (Matice česká).

ZAHRADNÍKOVÁ, Magda, ČADKOVÁ, Iva. Berní rula 24: kraj Plzeňský, díl I., Praha: Státní ústřední archiv v Praze, 2002.

3 Internetové zdroje

30. květen 1635 – Pražský mír. In: DNY ČESKÉ STÁTNOSTI [online]. [cit. 2020-10-08]. Dostupné z: <http://www.dnyceskestatnosti.cz/novinky/kalendarium/30-kveten-1635-prazsky-mir/>

*Habsburský, Matyáš *1557 †1619*. In: HISTORICKÁ ŠLECHTA [online]. [cit. 2021-02-15]. Dostupné z: <https://www.historickaslechta.cz/osobnosti/habsbursky-matyas-1557-%E2%80%A01619/>

HORŠOVSKÝ TÝN-PODROBNĚ. In: *pametihodnosti.cz* [online]. [cit. 2021-03-30].

Dostupné z:

https://web.archive.org/web/20100428223002/http://www.pametihodnosti.cz/pamatka/82/podrobne/horsovsky_tyn_hrad.html

Jan mladší Popel z Lobkovic. In: Wikipedia [online]. [cit. 2020-11-27]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Jan_mlad%C5%A1%C3%AD_Popel_z_Lobkovic

KOLDINSKÁ, Marie. *Staroměstská exekuce 1621: Prolog. Veliké teatrum*. [online]. Praha: Městská knihovna v Praze, 2021. Dostupné z:

https://www.youtube.com/watch?v=JW_scBf2MdE

Památky města. In: *Městské kulturní zařízení* [online]. [cit. 2020-11-26]. Dostupné z:

<https://www.mkzht.cz/cs/historie-pamatky/>

Přehled majitelů panství. In: *Horšovský Týn OFICIÁLNÍ WEBOVÁ PREZENTACE STÁTNÍHO HRADU A ZÁMKU* [online]. [cit. 2020-10-31]. Dostupné z:

<https://www.zamek-horsovskytytn.cz/cs/o-zamku/prehled-majitelu-panstvi>

Seznam ilustrací a příloh

Ilustrace 1. Pohled na Státní hrad a zámek Horšovský Týn ze zámeckého parku

Ilustrace 2. Pohled na Státní hrad a zámek Horšovský Týn z náměstí

Ilustrace 3. Kapucínský klášter sv. Víta, sv. Václava a sv. Vojtěcha

Ilustrace 4. Znak na klášteře kapucínů

Ilustrace 5. Pohled do interiéru kláštera

Ilustrace 6. Opatství kláštera

Ilustrace 7. Kostel sv. Petra a Pavla na náměstí (pohled od zámku)

Ilustrace 8. Kostel sv. Petra a Pavla na náměstí (pohled od radnice)

Ilustrace 9. Budova arciděkanství

Ilustrace 10. Kostel svatého Apolináře

Ilustrace 11. Mapa Plzeňska se zaměřením na Horšovský Týn z roku 1619

Ilustrace 12. Pohled na město ze Šibeničního vrchu

Ilustrace 13. Pohled na město od JZ

Ilustrace 14. Kostel svaté Anny na Vršíčku

Ilustrace 15. Znak Trauttmansdorffů

Ilustrace 16. Seznam členů rodu, kteří zde byli pohřbeni

Ilustrace 17. Znak vylepšený Ferdinandem II. v roce 1622

Příloha č. 1. Srovnání počtu křestních jmen mezi lety 1643-1660 v Horšovském Týně

Příloha č. 2. 15 oblíbených mužských jmen v Horšovském Týně ve srovnání s Domažlicemi mezi léty 1643-1830

Příloha č. 3. 15 oblíbených ženských jmen v Horšovském Týně ve srovnání s Domažlicemi mezi léty 1643-1830

Příloha č. 4. Seznamy členů městské rady rychtářů po obnoveních

Ilustrace 1. ¹⁹⁶

Pohled na Státní hrad a zámek Horšovský Týn ze zámeckého parku

Ilustrace 2. ¹⁹⁷

Pohled na Státní hrad a zámek Horšovský Týn z náměstí

¹⁹⁶ Foto Vlasta Malá.

¹⁹⁷ Foto Vlasta Malá.

Ilustrace 3. ¹⁹⁸

Kapucínský klášter sv. Víta, sv. Václava a sv. Vojtěcha

Ilustrace 4. ¹⁹⁹

Znak na klášteře kapucínů

¹⁹⁸ Foto Vlasta Malá.

¹⁹⁹ Foto Vlasta Malá.

Ilustrace 5.²⁰⁰

Pohled do interiéru kláštera

Ilustrace 6.²⁰¹

Opatství kláštera

²⁰⁰ Foto Vlasta Malá.

²⁰¹ Foto Vlasta Malá.

Ilustrace 7.²⁰²

Kostel sv. Petra a Pavla na náměstí (pohled od zámku)

Ilustrace 8.²⁰³

Kostel sv. Petra a Pavla na náměstí (pohled od radnice)

²⁰² Foto Vlasta Malá.

²⁰³ Foto Vlasta Malá.

Ilustrace 9.²⁰⁴

Budova arciděkanství

Ilustrace 10.²⁰⁵

Kostel svatého Apolináře

²⁰⁴ Foto Vlasta Malá.

²⁰⁵ Foto Vlasta Malá.

Ilustrace 11.²⁰⁶

Mapa Plzeňska se zaměřením na Horšovský Týn z roku 1619

Ilustrace 12.²⁰⁷

Pohled na město ze Šibeničního vrchu

²⁰⁶ ARETIN z Ehrenfeldu, Pavel, Plzeňsko na mapě Aretinově z roku 1619. [online]. 1619. In: *ARCHIV MĚSTA PLZNĚ. Minulostí Západočeského kraje*. Ústí nad Labem: Krajské nakladatelství, 1962. 252 s. ISSN 0544-3830.

²⁰⁷ Foto Vlasta Malá.

Ilustrace 13.²⁰⁸

Pohled na město od JZ

Ilustrace č 14.²⁰⁹

Kostel svaté Anny na Vršíčku

²⁰⁸ Foto Vlasta Malá.

²⁰⁹ Foto Vlasta Malá.

Ilustrace 15.²¹⁰

Znak Trauttmansdorffů

²¹⁰ Foto Vlasta Malá.

Ilustrace 16.²¹¹

Seznam členů rodu, kteří zde byli pohřbeni

²¹¹ Foto Vlasta Malá.

Ilustrace 17.²¹²

Znak vylepšený Ferdinandem II. v roce 1622

²¹² Znak polepšený císařem Ferdinandem II. r. 1622. In: *Městské kulturní zařízení* [online]. [cit. 2021-04-14]. Dostupné z: <https://www.mkzht.cz/cs/historie-znakmesta/>

Přílohy

Příloha č. 1: Srovnání počtu křestních jmen mezi lety 1643-1660 v Horšovském Týně

	1643-1650	POČET	1651-1660	POČET		1643-1650	POČET	1651-1660	POČET
JMÉNO	ADAM	0	//	16	JMÉNO	ALŽBĚTA	2	//	8
	ANTONÍN	0	//	1		ANEŽKA	0	//	2
	APOLINÁŘ	4	//	0		ANNA	29	//	72
	BALTAZAR	1	//	1		APOLENA	4	//	3
	BARTOLOMĚJ	4	//	7		BARBORA	6	//	17
	BEDŘICH	0	//	6		DOROTA	19	//	23
	BLAŽEJ	0	//	2		EVA	4	//	12
	DANIEL	0	//	1		FRANTIŠKA	1	//	0
	DONÁT	0	//	1		HELENA	0	//	4
	ERHARD	0	//	3		JANA	0	//	1
	ERAZIM	1	//	1		JUDITA	1	//	2
	FILIP	5	//	0		JUSTINA	0	//	1
	FRANTIŠEK	1	//	4		KATEŘINA	23	//	33
	GUDEUS	0	//	1		KLÁRA	0	//	1
	JAKUB	4	//	5		KUNHUTA	1	//	5
	JAN	41	//	67		LUCIE	0	//	1
	JINDŘICH	2	//	1		LUDMILA	1	//	3
	JÍŘÍ	9	//	19		MAGDALENA	10	//	19
	JOSEF	2	//	0		MARKÉTA	16	//	29
	KAREL	1	//	1		MARIANA	4	//	5
	KAŠPAR	4	//	4		MARIE	6	//	7
	KONRÁD	3	//	4		MARTA	1	//	0
	KRYŠTOF	4	//	4		REGINA	0	//	2
	LEONARD	1	//	3		ROZALIE	0	//	1
	LUDVÍK	2	//	0		SYBILA	1	//	1
	MARTIN	1	//	9		VALBURGA	0	//	3
	MATĚJ	2	//	15		VERONIKA	1	//	2
	MATOUŠ	9	//	7		VORŠILA	1	//	3
	MICHAL	5	//	13		ZUZANA	4	//	7
	MIKULÁŠ	1	//	4		ŽOFIE	1	//	0
	OLDŘICH	1	//	0		CELKEM	136		268
	ONDŘEJ	2	//	3					
	PAVEL	0	//	2					
	PETR	4	//	8					
	RAFAEL	0	//	1					
	RUDOLF	0	//	1					
	ŘEHOŘ	0	//	1					
	SEBASTIÁN	1	//	1					
	ŠIMON	2	//	3					
	ŠTĚPÁN	1	//	1					
	TOBIÁŠ	1	//	1					
	TOMÁŠ	4	//	3					
	URBAN	0	//	1					
	VÁCLAV	3	//	9					
	VAVŘINEC	3	//	4					
	VILÉM	0	//	1					
	VILIBALD	0	//	2					
	VÍT	1	//	6					
	VOJTĚCH	0	//	2					
	VOLFGANG	3	//	7					
	ZIKMUND	1	//	3					
	CELKEM	134		266					

Příloha č. 2: 15 oblíbených mužských jmen v Horšovském Týně ve srovnání s Domažlicemi mezi léty 1643-1830

POŘADÍ	HORŠOVSKÝ TÝN	POČET JMEN	POŘADÍ	DOMAŽLICE	POČET JMEN
1.	JAN	1770	1.	JAN	2726
2	JOSEF	509	2.	JOSEF	901
3.	ANTONÍN	380	4.	ANTONÍN	585
4.	JIRÍ	367	5.	JIRÍ	584
5.	FRANITŠEK	351	6.	FRANITŠEK	491
6.	VÁCLAV	289	3.	VÁCLAV	889
7.	ADAM	273	15.	ADAM	170
8.	MATĚJ	235	8.	MATĚJ	432
9.	ONDŘEJ	195	12.	ONDŘEJ	221
10.	PETR	184	9.	PETR	374
11.	MICHAL	131	21.	MICHAL	107
12.	JAKUB	128	7.	JAKUB	497
13.	TOMÁŠ	128	10.	TOMÁŠ	236
14.	MARTIN	125	11.	MARTIN	228
15.	VAVŘINEC	96	25.	VAVŘINEC	81

Příloha č. 3: 15 oblíbených ženských jmen v Horšovském Týně ve srovnání s Domažlicemi mezi léty 1643-1830

POŘADÍ	HORŠOVSKÝ TÝN	POČET JMEN	POŘADÍ	DOMAŽLICE	POČET JMEN
1.	ANNA	1646	1.	ANNA	2651
2	KATEŘINA	834	3.	KATEŘINA	1332
3.	MARKÉTA	503	7.	MARKÉTA	460
4.	MARIE	479	2.	MARIE	1376
5.	BARBORA	401	5.	BARBORA	506
6.	DOROTA	320	4.	DOROTA	793
7.	MAGDALENA	267	10.	MAGDALENA	309
8.	ALŽBĚTA	219	8.	ALŽBĚTA	344
9.	EVA	197	9.	EVA	310
10.	ZUZANA	119	6.	ZUZANA	478
11.	TEREZA	107	13.	TEREZA	215
12.	JANA	89	26.	JANA	23
13.	FRANTIŠKA	79	16.	FRANTIŠKA	99
14.	VORŠILA	62	15.	VORŠILA	104
15.	ROZALIE	58	17.	ROZALIE	71

Příloha č. 4: Seznamy členů městské rady
rychtářů po obnoveních

rok 1623

Martin Milius, primátor
Bartoloměj Krejnar
Jiřík Pernklob
Tomáš Malonský
Jan Gelner
Samuel Sylván
Josef Mika
Martin Pistorius
Jan Pičan
Kryštof Markl
Michal Erle
Jan Chotěbořský
Nikodém Pelikán, rychtář
Václav Nejedlý, přidaný rychtář
Jan Malonský, přidaný rychtář

rok 1625

Martin Milius, primátor
Jiřík Pernklob
Martin Pistorius
Kryštof Markle
Jan Pachta
Samuel Sylván
Michal Erle
Šebestián Erle
Jakub Šporer
Baltazar Grainar
Jan Pistorius
Jan Pekárek
Jan Malonský, rychtář
Matěj Grejnar, přidaný rychtář
Jan Tišlár, přidaný rychtář

rok 1629

Martin Milius, primátor
Jiřík Pernklob
Jan Pachta
Kryštof Markle
Martin Pistorius
Samuel Sylván
Šebestián Herle
Jan Jakub Šobloch
Josef Mika
Jan Malonský
Tomáš Aulík
Jan Pekárek
Jiří Táhlo, rychtář
Zachariáš Erle, přidaný rychtář
Mates Štolc, přidaný rychtář

rok 1635

Kryštof Markle, primátor
Samuel Sylván
Josef Mika
Jan Malonský
Jan Jakub Šobloch
HonzGelner
Jiří Táhlo
Matěj Krejnar
Václav Mjedej
Ludvík Antonín Veciatý
Jan Kašpar Ronetzveich
Šimon Kárník
Matěj Tišlár, rychtář
Matouš Luba, přidaný rychtář
Jan ml. Berka, přidaný rychtář

Seznam zdrojů ilustrací a příloh

a) Vlastní zdroje

Foto Vlasta Malá.

b) Literatura

ARETIN z Ehrenfeldu, Pavel. Plzeňsko na mapě Aretinově z roku 1619. [online]. 1619. In: *ARCHIV MĚSTA PLZNĚ. Minulostí Západočeského kraje*. Ústí nad Labem: Krajské nakladatelství, 1962. 252 s. ISSN 0544-3830.

FRIDRICH, Jan. *K obnovování městské rady a ostatních přísežných v Horšovském Týně v 17. a 18. století*, in: Výroční zpráva OkA Domažlice, 1986, str. 60.

MUŽÍK, PETR. *Vývoj křestních jmen v Horšovském Týně*, in: Výroční zpráva OkA Domažlice, 1979, str. 85-111.

c) Internetové zdroje

Znak polepšený císařem Ferdinandem II. r. 1622. In: *Městské kulturní zařízení* [online]. [cit. 2020-10-14]. Dostupné z: <https://www.mkzht.cz/cs/historie-znakmesta/>